003458

Britanijos LIETUVIS

EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 3 (282) LONDONAS, 1953 m. sausio 22. VII METAI

AR VIRS ZODZIAI DARBAIS?

Prieš dešimtį dienų, buv. prez. Trumanas, suvesdamas aštuonerių metu savo prezidentavimo balansą, atsisveikinamoje kalboje, Kongrese, nedviprasmiškai įspėjo Staliną, kad karas būtų graboriumi bolševikinio režimo. Suprantama, kad šitoksai aiškus įspėjimas Kremliaus valdovui, Trumanui buvo parankus, turint galvoje, kad jis žinojo, jog jam, kaip valstybės galvai, nebeteksią su Stalinu sėsti deryboms prie stalo. Tačiau, kiek būtų šis Trumano įspėjimas atnešęs pasauliui naudos, jei jis šitaip būtų Kremliaus budelius įspėjęs 1945 m., karui pasibaigus!

Kai prieš dvidešimt metų demokratų partija perėmė JAV vairą į savo rankas — Amerika buvo kryžkelėje. Tada jau pasaulis jautė, kad jos likimas yra surištas su demokratinės partijos pasirenkamu keliu. Jei tada F. Rooseveltas būtų neišgelbėjęs Amerikos nuo ūkinės suirutės, jei būtų pasukęs Hooverio keliu, izoliacionizmo keliu, — pasaulis būtų atitekęs ata hitlerizmo įtakon, arba šianden pasauliui tebegrėsiančiam komunizmui. Demokratų partija, sutvarkiusi vidaus ūkinį gyvenimą, neužsidarė tada savo izoliacionizmo kiaute, bet išvedė Jungtines Amerikos Valstybes į pirmos eilės pasaulio valstybes, kurios nulėmė paskutiniojo karo likimą ir nuo kurių taip pat priklauso ir ateities pasaulio likimas. Tai yra Roosevelto-Trumano prezdentavimo laikotrapio teigiamoji pusė, kuri ne tik JAV, bet ir viso pasaulio istorijos lapuose bus atitinkamai įvertinta.

Šiandien, tačiau, kekvienam aišku, kad demokratų partija, kitaip tariant, tos partijos vyriausios gavos — Rooseveltas ir jo įpėdinis Trumanas yra padarę tokių klaidų, kurių pasėkoje pasaulis liko padalintas į dvi dalis: laisvąjį ir vergijos, atsidūrė dar didesnėje grėsmėje, negu prieš laimėtąjį karą, kuriam pasibaigus tu pačių prezidentų buvo pranaušaujama „amžinoji taika"... Apgaulingas tikėjimas, Sovietų Rusijos nepažinimas, tikėjimas, kad doleris yra visa nulemiantis, kad su Rusija bus įmanu prekiauti ir gyventi, kaip su „geru kaimynu", yra juoda dėmė, kurią paliko Baltuose Rūmuose pasitraukęs gerų norų ir daug nusipelnęs pasauliui prezidentas Trumanas ir dar daugiau jo pirmatakūnas Rooseveltas.

Nuo vakar dienos, sausio 20 d., į Baltuosius Rūmus įžengė naujas JAV Prezidentas, Gen. Eisenhoveris, atsivesdamas prie valstybės vairo republikonų partiją.

Spėliojimai, komentarai ir pranašystės, ką pasauliui atneš JAV prezidentų pasikeitimas, šiandien yra tiek išbujoję, kad atvirai kalbant, visa tai ir lieka tik spėliojimais. Viena, tačiau yra žinoma, kad naujasis prezidentas žymiai geriau pažįsta partnerį, su kuriuo jis savo prezidentavimo metais turės lošti, negu prieš jį buvę prezidentai. O kas pažįsta komunistus ir jų tikslus, reikia tikėtis, sugebės su jais ir susidoroti.

Dabartinis JAV Prezidentas Eisenhoveris piešrinkiminėse kalbose yra pareiškęs: „Mūsų vyriausybė vieną kartą pagaliau ir galutinai privalo pasakyti Kremliui, kad niekada nepripažinsime ir mažiausioje priešaidoje Rusijos poziciju rytų Europoje ir Azijoje". Tada jis siūlė tris tezes. Trečioje tezėje sakė: „Pranešti Sov. Rusijai, kad pavergtosios tautos privalo būti išlaisvintos"!

Naujoji JAV vyriausybė, atrodo, yra pasiryžusi tęsėti priešrinkiminėse kalbose duotus pažadus ir vesti politiką tokią, kuri visokiais būdais stengtųsi išlaisvinti pavergtąsias tautas, išskyrus karo su Sovietų Rusija. Šitai patvirtina ir paskutinioji J. F. Dulles kalba, kurioje jis pareiškęs, jog svarbiausias naujosios vyriausybės tikslas — išlaisvinti pavergtasias tautas. "Niekad neturėsime saugios taikos nei laimės tol, kol komunistai laikys pavergę trečdalį pasaulio. Pavergtosios tautos trokšta laisvės, jos nusipelnusios būti laisvos ir jos privalo atgauti laisvę. Žiūrint mūsų egoistinėmis akimis jos taip pat turi būti išlaisvinos, nes tol, kol jos yra verčiamos tarnauti sovietiniam despotizmui, jos gali būti sutelktos agresyvinėn jėgon, kuri bus panaudota prieš Jungt. Amerikos Valstybes."

Pats naujasis JAV Prezidentas pirmoje savo kalboje pabrėžė, kad, kalbant apie taikos ir laisvės vertybes, jis laisvę stato pirmoje eilėje, o tik ją turint galima kalbėti apie taiką. Jei, mūsų laimei, šito principo laikysis kraštas, nuo kurio priklauso pasaulio ateitis, glime drąsiai tikėtis gyveną Laisvės atgavimo išvakarėse.

D.

PREZ. EISENHOVERIS KALBA AMERIKIEČIŲ TAUTAI

Dwight David Eisenhover nuo sausio 20 yra 34-tuoju JAV prezidentu.

Vyras, kurio kariera atvedė jį iš mažo Texas miestelio į pasaulio sostines iškilmingoje ceremonijoje buvo pisaikdintas prezidentu. Priesaiką priėmė JAV Augščiausiojo Teismo Vyriausias Teisėjas, Fred M. Winson. Priesaika buvo duodama ant Kapitolio laiptų.

Vice-Prezidentas Richard M. Nixon buvo prisaikdintas keletą minučių ankščiau senatoriaus William F. Knowland iš Kalifornijos.

Tūkstančiai žmonių žiūrėjo ceremonijos didžiulėje Kapitolio aikštėje. Milionai stebėjo namuose per televiziją ar klausėsi radio.

Savo pirmoje prezidento kalboje Eisenhoveris pabrėžė dabar vykstančią pasaulyje kovą dėl laisvės. Kalbėdamas nuo Kapitolio laiptų Eisenhoveris kvietė JAV piliečius parodyti tikėjimą ir jėgą, siekiant taikos ir laisvės visai žmonijai.

Perdavimo ceremonija praėjo visiškai, tvarkingai. Nuo to momento, kai Eisenhoveris prisiekė buv. prezid. Trumanas liko eilinis JAV pilietis.

Po pietų Kapitolyje, prezidentas ir vice-prezidentas važiavo priekyje didžiulio parado į Baltuosius Rūmus, kur jis gyvens. Eisenhoverio vyriausybės nariai važiavo paskui prezidentą.

Parade dalyvavo visų JAV valstybių ir teritorijų atstovai, o gyvieji paveikslai rodė Eisenhoverio gyvenimo istoriją. Parade dalyvavo visų pasaulio kraštų diplomatai. Dangus buvo giedras ir oras švelnus.

Kartu su Eisenhoveriu parade dalyvavo ir jo žmona, jo sūnus su marčia ir anūkais ir keturi jo broliai.

Eisenhoverio diena prasidėjo pamaldomis Presbiterijonų bažnyčioje. Įšventinimo apeigose dalyvavo ir trijų pagrindinių religijų atstovai: katalikų, protestantų ir žydų.

Prieš įšventimo apeigas prez. Eisenhoveris atvažiavo į Baltuosiusrūmus prisistatyti prez. Trumanui. Iš ten abu vyrai atvyko į Kapitolių.

Po iškilmių buv. prez. Trumanas nuvyko pas buv. užsienio reikalų min. Achesoną pietų. Vakare Trumanas, eilinis pilietis, išvyko į gimtą miestelį, Indenpendance, Missouri.

Naujo prezidento garbei vaišės tęsėsi visą naktį. Prezidentas Eisenhoveris asmeniškai dalyvavo dviejuose baliuose, skirtingose miesto dalyse.

EISENHOVERIO TEZES

Pirmoje po priesaikos kalboje Prez. Eisenhoveris paskelbė devynis principus, kuriais jis ir jo vedama vyriausybė, bei amerikiečių tauta vadovausis santykiaudama su kitomis pasaulio tautomis.

Patiekdami savo teisingą bylą prieš istorijos teismą ir dirbdami pasaulio taikos labui mes vadovausimės atitinkamais pastoviais principais.

1. Vengsime naudoti karą, kaip preventyvinę priemonę prieš tuos, kurie mums grąso. Mes laikomės principo, kad pirmuoju valstybiškumo uždaviniu yra sudaryti jėgą, kuri sulaikytų agresyvias jėgas ir keltų sąlygas taikai. Nes, kaip ir visų žmonių, taip ir valstybės vyrų uždavinys yra sulaikyti žmoniją nuo susinaikinimo.

Šio principo šviesoje mes esame pasiryžę bendradarbiauti su kitomis tautomis, kad sujungtomis jėgomis pašalintume bendrą baimę ir tarpusavio nepasitikėjimą tarp tautų ir tuo būdu drastiškai apkarpyti apsiginklavimą. Vienintėlė šių pastangų sąlyga yra ta, kad savo tikslu jos turi būti taikomos logiškai ir garbingai užtikrinti taiką visiems ir, kad galutiniam rezultate būtų prie to einama metodais, kurie leistų kiekvienam dalyviui parodyti savo tikėjimą ir vykdyti savo pažadus.

2. Įsitikinę, kad visuotina nuovoka ir viešas padorumas rodo pataikavimo niekingumą, mes niekada nedengsime agresoriaus netikrais ir klastingais susitarimais prekiaudami savo garbe dėl saugumo. Kadangi galutinėje išvadoje kareivio kuprinė yra lengvesnė už belaisvio grandines.

3. Žinodami, kad tik JAV būdamos stiprios ir nepaprastai produktingos gali padėti ginti pasaulio laisvę, mes žiūrime į savo krašto stiprumą ir saugumą, kaip į laidą, kuriuo remiasi visų laisvųjų žmonių viltys. Todėl pirmoji pareiga mūsų krašto piliečių ir visų laisvųjų žmonių statyti šio krašto gerovę prieš asmeninį patogumą.

4. Gerbdami visų tautų savitumą ir paveldėjimą mes nebandy-

(nukelta į psl. 6)

GEN. S. RASTIKIS LONDONE

Buvęs Lietuvos Kariuomenės Vadas, gen. St. Raštikis su ponia atvyko į Londoną. Kurį laiką gen. Raštikis viešėsiąs D. Britanijoje.

KENNANO RECEPTAS AMERIKIEČIAMS

Kalbėdamas Scrantone, Pensilvanijoje, buvęs JAV ambasadorius Maskvoje, George F. Kennanas, pareiškė, kad bendradarbiaujant su sovietais reikia:

1. Būti stipriems,
2. Išlaikyti šaltą protą ir būti apsiprendusiems,
3. Būti pasirengusiems tartis kur tik yra reikalas,
4. Visada išlaikyti vienybę,
5. Nebūti nekantriems ir neplanuoti tolimos ateities.

GEN. NEGUIBAS KRATOSI KOMUNISTŲ.

Praėjusį sekmadienį Kaire ir Aleksandrijoje buvo areštuota eilė komunistų. Jie kaltinami dalyvavę praėjusios savaitės sąmoksle prieš vyriausybę. Atrodo, tai buvo padaryta užtikrinti saugumui, šią savaitę įvykstančios tautinės šventės minėjimo metu. Daugelis stebėtojų mano, tai buvo padaryta tikslu įsiteikti vakariečiams ir pašaliuti iš kelio tuos, kurie priešinasi Egipto įsijungimui į artimųjų rytų gynimo bloką.

PAŠALINTAS BOLIVIJOS GEN. ŠTABO VIRŠININKAS.

Bolivijos gtn. štabo Viršininkas, plk. Milton Delfin Cataldi, pašalintas iš užimamosios vietos kartu su oo karininkų. Jis buvo įtartas ruošęs sąmoksla prieš vyriasybę. Naujuoju gen. štabo viršininku paskirtas gen. Armando Fortun.

RUSAI BAIGĖ RYTŲ VOKIETIJOS LAKŪNŲ PARENGIMĄ.

Per praėjusius šešis mėn. rusai intensyviai rengė 1350 rytų Vokietijos lakūnų. Buvo dirbama trijose eskadrilėse Cotbuse, Camence ir Beuzene. Instruktoriai išimtinai rusai.

Mokymo metu buvo imtasi stiprių apsaugos priemonių prieš galimą mokinių pabėgimą. Lėktuvams buvo duodama labai mažai benzino, o kartu su mokiniais turėjo skristi rusas žvalgas. Pakilę lėktuvai turėjo laikyti nuolatinį radio ryšį su žeme ir visa laiką ore buvo rusų naikintuvai, pasirengę pašauti kiekvieną, bandanti pabėgti.

Mokyklos buvo aprūpintos seno tipo rusų Jak 18 lėktuvais. Visų mokyklų vadu buvo Luftvafės kapitonas Kurt Bitterlich.

Netrukus bus pradėtas šių mokinių tolimesnis trtniravimas. Skubiu tempu formuojami ir priešlėktuvinės gynybos daliniai. Prie šiaurinės Armijos grupės Pasevalke suformuotas vokiečių pritšlėktuvinės artilerijos pulkas, kuris apginkluotas 36 sunkiaisiais 85mm rusų gamybos pabūklais.

SEPTYNIOS DIENOS

Roma. Grumodami kumščiais kairieji sicialistai puolė Italijos parlamente savo oponentus ir tuo sąmyšiu nutraukė debatus dėl naujos rinkimų sistemos. Prie jų prisijungė komunistai ir jau niekas neklausė pirmininkaujančio varpelio. Min. Pirmininkas De Gasperi sąmyšio metu ramiai sėdėjo kėdėje, parėmęs rankomis smakrą, ir žiūrėjo į erdvę.

Vėliau parlamentarų kautynės persimetė į Romos gatves ir policija su džypais turėjo atakuoti demonstruojančius komunistus. Buvo areštuota apie 2.000 žmonių ir apie 200 buvo sužeistų.

Londonas. Finansų ministeris Butleris atmetė pasiūlymą apkarpyti tabako importą ir už tuos pinigus importuoti daugiau cukraus. Jis pasakė, kad pasiūlytas 75.000 tonų cukraus kainuotu 60.000.000 dol. arba 84.000.000 lbs. tabako. Sumažinus tokiu mastu tabako importa, valstybės iždas turėtų £300.000.000 nuostolio.

Sofia. Bulgarijos radio pranešė, kad paskutiniu metu vykusiame samokslininku prieš vyriausybę teisme, Todor Stoianow Christov buvo nuteistas mirties bausme, o kiti devyni sąmokslininkai gavo kalėjimo bausmes. Christovas buvo laikomas vyriausiu sąmokslininku ir caristinės bulgarų armijos nariu.

Berlynas. Komunistinis laikraštis „Berliner Zeitung" savo puslapuose sako. „Taiką mylį žmonės laukia, kad Eisenhoveris kaip ir Stalinas pasakys, kad abi tautos gali gyventi taikingai šalia viena kitos [illegible] laukia, kad jis sutiks susitikti su Stalinu".

Bona. Britanijos augštasis komisaras Vokietijai Sir Ivone Kirkpatrick padarė demaršą Vokietijos kancleriui Dr. Adenaueriui, kad areštuotas Dr. Nauman turėjo visus slaptus dokumentus, kurie buvo pasiekę vicekanclerio Bluecherio rankas. Jis norėjo sužinoti, kokiu būdu tie dokumentai atsirado pas Naumaną.

Per tardymą paaiškėjo, kad naciai palaikė tamprius ryšius su Hitlerio generolais, per taip vadinamą Vokietijos generolų „profesinę sąjungą." Naumanas asmeniškai tarėsi su tankų specialistu Heinz Guderian, gen. Hasso von Manteufel, pagarsėjusiu ss-manu Otto Skorzeny, kuris pagrobė iš nelaisvės Mussolini, garsiuoju lakūnu plk. Werner Rudel iš Argentinos, ir buv. štabo viršininku gen. Franz Halder.

Paryžius. Prancūzijos socialistų partija pranešė, kad ji remsą naująjį įstatymą, kuris numato taikyti JAV jūrininkams tokius pat suvaržymus, kokie taikomi prancūzų jūrininkams JAV. Pagal naująjį Mc Carano įstatymą svetimų kraštų jūrininkams neleidžiama išlipti JAV uoste, jei neatsako patenkinamai į eilę klausimų. Tuo norima išvengti komunistų infiltracijos

Londonas. Finansų ministeris per debatus Žemuosiuose Rūmuose patyrė, kad fartingų kalimas atseina valstybei po pusę peno už vienetą.

Berlynas. Nepaprastai sustiprėjo bėgimas iš rytų zonos. Pabėgėlius priimančios įstaigos buvo priverstos dirbti viršvalandžius. Dabar vakariniame Berlyne priskaitoma 26.000 pabėgėlių, sutalpintų 70 stovyklų. Iš viso iki šiol per Berlyną pabėgo apie 225.000 žmonių. Paskutiniu metu daugiausiai bėga žydai ir įvairūs tarnautojai, kurie bijo valymų.

Londonas. Lenkijos ambasada Londone įteikė britų užsienių reikalų ministerijai protesto notą dėl pinigų, kurie priklausė lenkų kariniams daliniams, kovojusiem britų kariuomenės sudėtyje. Ambasada sako, kad šios sumos perduotas atsargos karių sąjungai, kuri jas naudojanti šnipinėjimui ir subversijai prieš lenkų liaudies respubliką.

Londonas. Gerai informuotuose sluoksniuose Londone ir Vašingtone prileidžiama, kad šiais metais gali įvykti Churchillio, Eisenhoverio ir Stalino susitikimas Potsdame.

Osaka. Japonė ponia Hiroko Yamamoto, sėdėdama mirti nuteistųjų kameroje, per aštuoniolika mėn., kol jos advokatai stengėsi pakeisti mirties bausmės sprendimą, parašė per tūkstantį poemų.

Londonas. Suomija nupirko nežinomą skaičių britiškų sprausminių [illegible] naikintuvai su suomių aviacijos ženklais išskrido iš Hatfield aerodromo į Suomiją.

Pekinas. Radio praneša, kad virš Mandžiūrijos teritorijos numuštas amerikiečių lėktuvas Super fortres. Trys įgulos nariai žuvo ir vienuoliką paimta į nelaisvę.

Londonas. JAV Aviacija sudarė sutartį su viena britų firma remontuoti Britanijoje amerikiečių lėktuvus. Britai gaus iš amerikiečių už tai du milijonus dol.

NERAMU PERSIJOJE.

Buvęs Mossadeko šalininkas, Persijos religinis fanatikas, mula Kašani, nelauktai nusigrįžo nuo savo globotinio ir Persijos parlamente atsisakė suteikti Mossadekui prašomu įgaliojimu. Kašani, kuris yra parlamento pirmininku, pareiškė, kad kol jis bus pirmininku, Mossadekas tų įgaliojimų negaus.

Parlamento narys Kašani draugas, pareiškė, kad Mossadekas sergas ne tik kūnu, bet ir protiniai. Todėl turėtų vykti į sanatoriją poilsiui.

Tačiau tuo metu, kai parlamente vyko debatai prie rūmų demonstravo minia reikalaudama vpatingu teisių Mossadekui. Demonstrantai pasirašė 100 jardų ilgio pargamenta savo krauiu.

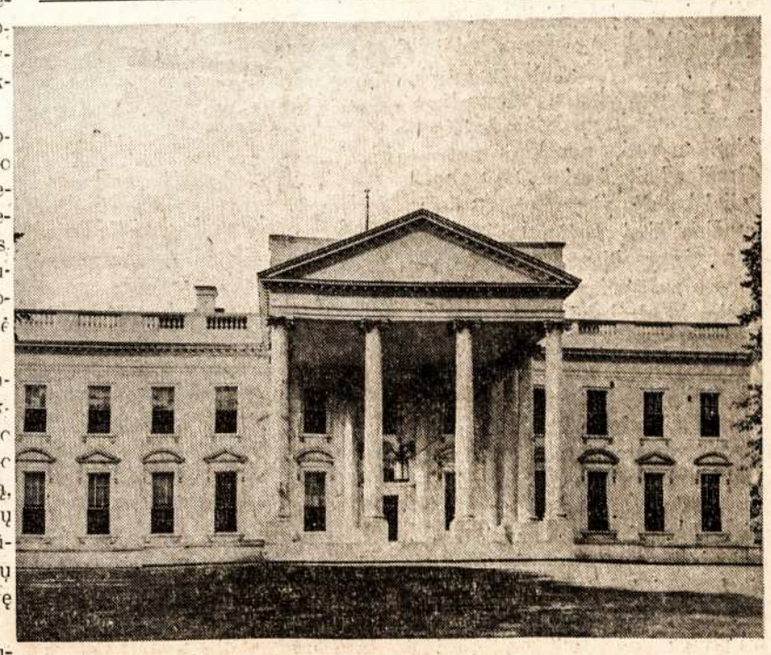

BALTIEJI RŪMAI JAV PREZIDENTO REZIDENCIJA PO REMONTO. JUOSE GYVENS PREZ. EISENHOVERIS.

J. Kuzmickis

KNYGA APIE GATVĖS BERNIUKA

„Vienintelė tikra garantija — tėvų atidumas ir vaiko atvirumas. Niekad nebausk vaiko, nes uždarysi jam burną. Išklausyk, padėk, o kai ateis — pamokyk“ —

R. Spalis

Knygų mėgėja Joanna Pace, kalbėdama neperseniai viename anglų dienraštyje apie knygas ir skaitytojus, paklausė:

— Kodėl bičiuliai paprastai yra tokie šalti, kai jie skaito knygas ir žiūri vaidinimų, kurie su dideliu entuziazmu rekomenduojami?

Mes, lietuviai, galėtume panašiai klausti: kodėl taip šaltai sutinkame savo rašytojo naują knygą, žinodami kokiose sąlygose ji parašyta? Kodėl viešai pasidžiaugti neskubame?

R. Spalio kūryba

R. Spalis mums seniai pažįstamas.

Jau Vokietijoje jis „sirgo“ literatūra. Dirbdamas gimnazijoje ir mokydamas jaunimą literatūros, jis redagavo ir bene leido įdomų „Tėvynės Šešėlyje“ žurnalą (jo išėjo, rodos, 4 nr.), kuriame išspausdino kai kurias savo noveles (Paveikslą, Žaislą) ir draugiškai kalbino pažįstamus ir nepažįstamus talkininkauti.

Emigracija į Angliją žurnalo neilgą gyvenimą pribaigė.

R. Spalis įsitaisė Halifaxe, šiaip taip įsikūrė. Dirbo su skautais, vadovavo DBLS vietos skyriui, bet visą laiką kūrė. Rašė vėlybomis vakaro ir nakties valandomis, nuvogdamas laiką nuo poilsio, nuo pramogų, nuo pasižmonėjimo.

1950 m. pasirodė jo pirmoji knyga — „Trylika nelaimių“, feljetonų rinkinys. Mažai buvo apie tą knygą spaudoje kalbėta, nors labai vertėjo. 12952 m. pradžioj „Tremties“ leidykla išleido antrąją R. Spalio knygą — „Didžiąsias nuodėmes“. Ir apie ją mūsų spaudoje nedaug kalbėta, nors „B. Lietuvis“ ta proga kiek plačiau apie autorių ir jo knygą pasisakė.

Pagaliau 1952 m. eigoje ta pati leidykla išleido trečiąją R. Spalio knygą — „Gatvės berniuko nuotykius“, kurią pats autorius pavadino apysaka jaunimui ir senimui.

Apie šią knygą ir noriu čia bent trumpai pakalbėti, nes, manau, kad tai neeilinis įvykis mūsų neturtingoje originalioje literatūroje.

Intryguojanti apysaka

Nevienam gali keistai atrodyti, kodėl autorius šią apysaką skiria jaunimui ir senimui. Juk jų interesai tokie skirtingi: ką mėgsta vieni, dažnai pakritikuoja kiti.

Tačiau reikia pradėti šią apysaką skaityti, ir jos intryguojantis turinys tuojau pagaus visų — ir jaunų, ir senų — dėmesį. Jaunieji čia ras įvairų, nuotykingą turinį, senesnieji turės progos pagalvoti apie naujus vaikų auklėjimo metodus, kurie visada svarstytini ir modifikuotini.

Visos apysakos turinys sukasi apie pagrindinį veikėją — batsiuvio Vaito sūnų Jonuką, vienaamžių draugų paprastai Pamidoru vadinamą. Jis nepripažįsta nei muilo, nei vandens, nei padorios kalbos ar elgsenos. Jį žavi įvairūs nuotykiai, jį traukia gatvė ir padykę vaikai, jis su niekuo nesiskaito.

Bevogdamas iš svetimo sodo obuolius, jis netikėtai susipažįsa su studentu, skautų draugininku, kuris gal būt pirmas su juo draugiškai ir atvirai pasikalba. Prikalbėtas dalyvauti skautų stovykloje, Pmidoras ne iš karto pajėgia prisitaikyti prie bendros tvarkos. Jam rūpi nusikeikti, kam nors kumštimi stuktelėti, kitokią išdaigą padaryti.

Vaizdai stovykloje atvaizduoja labai vykusiai ir įtikinančiai. Skaitytoją įtikina ir šio gatvės berniuko persilaužimas, kai viršininkas moka puikiai veikti esmėje sveiką jo savigarbą.

Grįžęs iš stovyklos, Pamiodras suorganizuoja visus senuosius draugus, į savo draugę priima net turtingų tėvų dukterį Nijolę, visus juos prisaikdina laikytis nustatytos tvarkos ir liepia krauju pasirašyti. Didžiausias jų priešas — nevaleiva Dinda, kuris vaikus, o ypač Pamidorą, kiekviena proga tykoja nuskriausti.

Tarp vaikų pinasi ir suaugę. Įdomūs ir būdingi vaikų tėvai, intriguojantis tamsusis Akulis, smalsumą kelia geras psichologas —Nijolės tėvas, sena burtininkė ir k.

Pagaliau įtampa pasiekia aukščiausią laipsnį, kai než. vagys apvagia teisėją. Policija įtaria Pamidoro tėvą ir jį suima; įtariamas net pats gyvasis pamidoras. Padėti gelbsti skautai. Jie atkakliai, Pamidoro suorganizuotu vaikų pagalba, seka vagis, juos išryškina ir nuplauna dėmę nuo Vaitų šeimos.

Nuotykių pasaulis

Kas nežino, kad vaikai ir jaunimas mėgsta nuotykius, nebūtus ir neregėtus įvykius.

Anglosaksai gerai moka išnaudoti šią vaikų silpnybę, apipildami juos įvairiausių nuotykių knygutėmis, kurios paprastai gerai iliustruojamos, kad dar stipriau veiktų vaizduotę.

R. Spalis, būdamas mokytojas ir jaunimo draugas — skautas, gerai žino, kad augantį jaunimą galima veikti ne sausu moralizavimu, bet psichologo ir pedagogo taiklia sugestija. Tam foną gali sudaryti kokių nuotykių ciklas, kuris, gerai panaudotas, ir pats kalbės skaitytojo sąmonei ir duos progos autoriui vieno ar kito veikėjo vardu ką nors įsidėmėtino pasakyti.

Gaila batsiuvio Vaito: jis žmoniškai nepavalgęs, į skolas įklimpęs, su žmona nuolat riejasi. Tašiau kartu toks gyvenimiškas ir paprastas. Tuoj skaitytojas pajunta, kad jis nori siekti ko nors geresnio, nori ir savo šeimai ką nors gero duoti.

Įdomus asmuo — senoji burtininkė. Juk apie senas raganas tiek daug pas mus būdavo kalbėta, tiek daug apie jas ir prirašyta (plg. L. Dovydėno, „Per klausučių ūlytėlę“) R. Spalis labai vykusiai parodo, kad „raganavimas“ ne kas kita, kip gudrus ir vikrus naivių žmonių silpnybių sužinojimas ir jų išnaudojimas.

Ypačiai įdomus (ir sakyčiau autoriaus — alter ego) Nijolės tėvas Jis gerai pažįsta savo dukterį. Žino, kad ji nori su vienmečiais pabendrauti, jauną energiją kur nors išeikvoti. Bet niekuomet jis nesivadovauja tradicine motinos pastaba —uždaryti ją namuos, izoliuot nuo vaikų. Juk draudžiamas vaisius būtų jai dar įdomesnis. Tėvas pasirenka modernų, Don Bosko vartotą, saugojimo metodą: įsigijęs dukters visišką pasitikėjimą, jis žino apie kiekvieną jos žingsnį ir pataiko laiku atinkamai signalą duoti.

Gyvi ir gyvenimiški yra ir neigiamieji veikėjai — nevalyvus dabita Dinda, apgavikas Akulis bei jo sėbrai. Deja, jų kėslams netenka realizuotis, nes, kaip ir toje mūsų liaudies pasakoje, teisybė būtinai turi laimėti.

Teisybė laimi r šioje apysakoje, nors į ją visų veikėjų einama sunkiu, rizikingu ir pavojingu kelių.

Šviesos pasaulis

Gyvenimas yra sudėtas netik iš skaisčiai saulėtų dienų. Nereta jame dbesu, dėmių, duobių ir nepasisekimų. Tokia jau beveik kiekvieno žmogaus dalia — eiti, klupti ir vėl keltis.

Gerai tą kelią žino ir pažįsta R. Spalis. Gal būt net šiandienos spirginančios problemos davė progos jam susimąstyti ir pajieškoti kokių nors išeities kelių.

Taip visuomet būva tam tikra išeitis. Net iš paviršiaus žiūrint sunkūs akimirksniai kai kurios naudos ateičiai atneša.

Turint tai galvoje, reikia pripažinti, kad rašytojas R. Spalis sukūrė šviesų pasaulį. Gatvės berniukų gyvenimas — kaip kokia pasaka. Netrūksta čia gerų ir blogų dvasių, užtenka nuotykių ir nutikimų. Tačiau ir po sunkesnių valandų visuomet ateina šviesūs akimirksniai, kurie verčia ir skaitytojus su apysakos veikėjais džiaugtis tuo, ką gero duoda kiekviena pastanga.

Labai gerai, kad R. Spalis atsiminė vaikus ir jaunimą, nepamiršdamas ir „senimo“. Gerai, kad jis pastebėjo didelę spragą mūsų litera tūroje — jaunimui tinkamos lektūros stygi. Daugumas rašytojų eina įprastu pas mus keliu: nori išsakyti savo filosofiją (plg. A. Baroną, J. Jankų, N. Mazalaitę ir k.), kuri kartais skaitytojų tikrai sunkiai virškinama.

Literatūra turi kalbėti vaizdais, turi pagauti veiksmu, užimponuoti veikėjais ir sugestijonuoti tam tikrą idėją. Jai gilios filosofijos nereikia, nes paprastas kasdieninis gyvenimas filosofiją palieka kabineto žmonėms.

Ir šituos dalykus R. Spalis ne tik žino, bet ir moka taip surikiuoti apysakoje, kad sunku atskirti, kur prasideda, o kur baigiasi vaizdas, idėja, veikėjo sudėtinis pasaulis.

Gal būt, knyga perdaug ištęsta, o dėlto ir brangi. Galėjo ji pasirodyti ir kitokiame pavidale: atskiromis mažesnėmis dalimis, bet gerai ilius truota, taigi, dar geriau sminganti skaitytojui į širdį.

Man regis, ir dabar nevėlu grįžti prie jos kitokio apipavidalinimo. Kalbame apie vaiku iliustruotas knygas, giname jų stiprias pozicijas, tik lietuviškų patrankėlių į fronta neišvedame. Kai ju būtų (o jų galėtu būti !), tai ir kai kurios mūsų aktualios problemos sušvelnėtų, o gal ir išnyktų.

Taigi, rašytoją R. Spalį sveikiname !.

R. Spalis. GATVĖS BERNIUKO NUOTYKIAI, apysaka jaunimui ir senimui. Tremtis, 1952 m., 508 psl.

ATSIUSTA PAMINĖTI

Technikos žodis. fTechnikos darbuotojų mėnraštis. Nr. 11 (20) ir 12 (21) 1952 mt. lapkritis ir gruodis. Leidžia Amerikos Lietuviu Inžinieriu ir Architektų S - ga Chikagoje. Redaguoja redakcinė kolegija. Prenumerata JAV ir užsienyje metams 2 dol., pusm. 1 dol. atsk. Nr. 20 ct.

Liudas Dovydėnas. Per Klausučiu Ūlvtėlę. Apysaka. 174 psl. Išleido Gabija, Amerikoje. Tiražas 1500 egz. Aplanko nuotrauka Vyt. Augustino.

Palydovas lietuviui evangelikui svetur. Paruošė kun. Ansas Trakis. Išleido Lietuvių Evangelikų Liuterionių Vyriausioji Bažnyčios Taryba Vokietijoje. Tiražas 2000 egz. 128 psl.

MERGAITĖS RANKOS

Henrikas Nagys

O, kaip žydi tavo išblyškę delnai nakty!
Apsvaigę drugiai ant jų ir užmiega.
Ant jų galėtų ilsėtis ir mano širdis
tavo blakstienų šešėly, kaip kvepiančiam sniege.

Tavo lūpos ir ją palytėtų galbūt —
Sūrų kraujo ir jūrų vandenio lašą...
Tokia tyla po klajonių, audros ir žaibų.
Viešpatie, tokia tyla ir ramybė bekraštė!

Leisk man užmigt. Tavo žydinčių rankų pusnynuos,
ak, tegu ilsis — paimk ją — mano širdis.
Ir teužpusto taip tuščią mano krūtinę
svetimo krašto lekianti marių smiltis.

LIETUVIAI ŽURNALISTAI VEIKIA

Lietuviai žurnalistai baigia susiorganizuoti. Sąjungos reorganizacinė komisija jau išsiuntinėjo visiems žurnalistams, užsiregistravusiems ir dar nespėjusiems užsiregistruoti, sąjungos organų rinkimų taisyklės su kandidatų sąrašais, kurie buvo sudaryti visų narių atsiklausimu.

Į Centro Valdybą, kurios būstinė bus New Yorke, kandidatais yra Gedgaudas Vytautas, Gražiūnas Albinas, Merkelis Aleksandras, Narkeliūnaitė Salomėja, Naujokaitis Pranas, Penikas Domas, Petrėnas Juozas, Rastenis Vincas, Šalčius Algimantas ir Žiūraitis Tomas.

Į Revizijos komisiją, kurios būstinė bus Chicagoje, kandidatais yra: Dirmeikis Bronius, Galva Gediminas, Kasiūnas Vytautas, Pruns kis Juozas, Sruoga Kazys, Valentinas Albinas.

Į Garbės Teismą, kurio būstinė bus Los Angeles, kandidatais yra: Bakūnas Vladas, Biržiška Mykolas, Skirius Antanas, Starkus Miltonas, Trumpa Vincas, Vitėnas Juozas.

Balsavimo lapeliams paduoti terminas nustatyta š. m. vasario 1 d. Lapeliai siunčiami Rinkimų Komisijos pirmininkui: Antanas Sodaitis — LŽS, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y. kuris su kitais komisijos nariais — Antanu Maželiu ir Kęstučiu Čerkeliūnu sušauks posėdį vasario m. tarp 2 ir 12 d. balsams skaičiuoti, kurame stebėtojais galės dalyvauti įsiregistravusieji į sąjungą žurnalistai.

„DRAUGO“ ROMANO KONKURSO LAIMĖTOJAS

DRAUGO paskelbtą romanui premiją — 1.000 dolerių laimėjo *Jurgis Gliauda* už naujai parašytą romaną — ORA PRO NOBIS, kuris spausdinamas šio dienraščio atkarpoje. Jurgis Gliauda yra prieš tai parašęs „Namai ant smėlio“.

* * *

P. Abelkio romanas „ŽEMAIČIŲ KRIKŠTAS“ (įrištas, 424 psl.) — 24/6 šil. Platina K. Barauskas.

„ARG. LIET. BALSUI“ 25 METAI

Seniausias Argentinos lietuvių kolonijos laikraštis „A. L. Balsas“ 1952 metų gruodžio mėnesyje atšventė savo gyvavimo dvidešimt penkių metų sukaktį. Keliomis eilutėmis sunku bejvertinti ir nušviesti „A. L. Balso“ redaktoriaus Konstanto Norkaus ir leidėjo Prano Ožinsko atliktus darbus spaudos bare. Daugelis Argentinos lietuvių dažnai mėgsta kalbėti apie šių vyrų klaidas praeityje, bet retas mūsų neklystame.

„A L B“, pradėdamas antrąjį šimtmečio ketvirtį, greitu laiku įžengs į puikius nuosavus rūmus ir jon perkels prieš porą metų įsteigtos spaustuvės mašinas. Čia sukles tės naujas kultūrinis ir šviesos židinys, bylodamas ateities lietuviams apie praeities dienas, nes jame rasis visa archyvinė Argentinos lietuvių gyvenimo medžiaga.

MUZIKAS V. KERBELIS PREMIJOS LAIMETOJAS

Argentinoje gyvenąs jaunas muzikas A. Kerbelis netikėtai nustebino visą lietuvių koloniją, laimėdamas antrąją Chicagos „Margučio“ surengto lietuviškos dainos konpozicijos konkurso premiją. Konkurso premijų paskirstymas įvyko gruodžio 28 dieną, kuriame pasirodė iš Buenos Aires specialiai iškviestas pianistas Andrius Kuprevičius. Vytauto Kerbelio premijuota daina „Būrės nakties jūroj“ — žodžiai Argentinoje gyvenančio poeto J. Kėkšto — išpildė New Yorke Metropolitain Operos solistas Alg. Brazis, palydint Al. Kučiūno diriguojamam Chicagos Simfoniniam Orkestrui.

Šis V. Kerbelio laimėjimas turi pajudinti visą jo muzikinio — kompozicinio gabumo archyvą, nes iki šiol per mažai su savo menu rodėsi viešumoje.

L. Kančauskas.

BR. DAUBARAS

MĖLYNA SUKNELĖ

Jos sielos gelmėse buvo paslėptas jausmas ir dabar, kai ji ūmai pasijuto išsprūdusi iš nuolatinio vyro ir pažįstamų žmonių sekimo ir apkalbų, tas jausmas nušvietė ją visą. Kiekviena našta, kiekviena kančia jai atrodė dabar pakeliama kai ji tikė jo, kad visa tai daranti jam, Myliui.

Traukinio tekinių bildesys kartojo milijonus kartų dviejų žodžių sakinį, tą patį, nuo kurio prasmės Gražina kaito, kurį nuolat jos lūpos tyliai kalbėjo vienumoje. Ji norėjo amžinai šitaip važiuoti, negalvodama apie praeitį, nesirūpindama rytdienos auštančia diena. Ji nesidomėjo bendrakeleivių aplinkuma. Jų kalbos neįveikė jos atitraukti nuo jai vienai suprantamų, malonių minčių. Tūkstančiai įvairiaspalvių žiburių akimirkai nušviesdavo vagono tamsų stiklą, kai traukinys praūždavo nesustodamas pro nežinomą jai stotį, ar miestą. Jis lėkė pirmyn, negaišdamas, kaip ir jos mintys, prie to paties tikslo — į Londoną. Tik, kai po geros valandos šitokio važiavimo, traukinys ėmė lėtinti greitį, ir keli keleiviai pakilo nuo minkštasuolių. Gražina kreipėsi į prieš ją sėdintį žilstelėjusį vyrą, palikusį jos stotyje motiną:

— Atsiprašau, ar tai jau Londonas?

— Ne, tai dar tik Crewe...

— Ačiū, — padėkojo Gražina ir vėl ruošėsi susigūžti savo kampelyje.

— Jūs į Londoną? — klustelėjo vyriškis.

— Taip.

— Į kurią stotį, gal Victorijos?

— Į Londono, — nesupratusi klausimo, atsakė Gražina.

— Londonas daug stočių turi...

— Aš žinau, — melavo jam Gražina, bijodama išsiduoti, kad ji iš tikrųjų nežinanti, kurioje stotyje jai išlipti, kur sustoti.

— Jūs pirmą kartą važiuojate Londonan, — kibo neatlaidus bendrakeleivis.

— Buvau neseniai su ekskursija parodoje, — vėl melavo Gražina, prisiminusi rengtą iš hostelio ekskursiją, kurion Rindžius jos tada nesutiko leisti ir pats nevažiavo.

— Ar mėgstate šitokias parodas?

— Mažai tenusimanau technikoje, o ten kaip tik vyravo naujieji technikos išradimai, — šaltai pasiaiškino Gražina, tarsi ten būtų buvusi.

— Ar menas jums geriau patinka?

— Ar turite galvoje muziką? — kiek linksmiau paklausė Gražina.

— Jūs muzikė! — jis taip džiugiai pasakė šiuos žodžias, lyg būtų sutikęs seną pažįstamą.

— Gaila, nesu muzikė... Aš tik mėgstu gerą muziką...

— Italų, vengrų, vokiečių, ar britų?

— Kiekviena tauta turi savitai gražią muziką, jei ji tinkamai išpildoma.

— Tik ne britų...

— Kodėl? — ji taip paklausė, tarsi būtų besiruošianti ginti britų muzikus.

— Svetimtaučiai nesižavi mūsų muzikos kūriniais. Tai man pasakojo vienas prancūzų muzikas, su kuriuo buvau fronte, lyg ir švelnindamas savo pirmykštį pasakymą, teisinosi bendrakeleivis.

— Ar fronte vyrai randa progos pasikalbėti apie muziką? — juokdamasi pastebėjo Gražina.

— Apkasuose kareiviai daugiau ir dažniau kalba apie meną, gražias moteris, literatūrą, pramogas, negu iš ten išėję. Frontan patekęs žmogus nesidomi kasdieniškomis problemomis. Ten, nepaisant, kad čia pat siaučia mirtis, vyrai pasikalba apie meną, nemirtingus kūrinius...

— Ar fronte esą vyrai gražias moteris laiko nemirtingais kūriniais, — pašiepė Gražina kalbantį.

— Graži moteris yra pradas, yra akstinas visiems nemirtingiems kūriniams. Menininkas, kuris kuria, norėdamas laimėti jo išsvajotos moters širdį, kuris kuria mylėdamas, padaro stebuklus, kuriais, mes, pilkieji žmonės, gėrimės, didžiuojamės. Visa, ką mes šiandien vadiname nemirtingaisiais kūriniais, yra sukurta ne tam, kad už juos kūrėjo ainiai gautų didelius pinigus, bet tai padaryta siekiant vieno vienintelio tikslo — garbei tos moters, kurią kūrėjas pasirinko. Dar geresni kūriniai yra tie, kurie skirti garbei tos, kuri kūrėjui buvo nepasiekiama... Todėl aš skaitau, kad moteris yra viso gražiojo, žavinčio, nemirtingojo meno pradininkė. Muzikos, teptuko ar plunksnos menininkas, vertas dėmesio tol, kol ji dirba vaizduotėje ir širdyje turėdamas moterį. Kai šie vaizdai jam išblunka — žiūrovas praeina pro jo kūrinius, kaip pro saulėje išblukusį beverį popiergalį. Kai jūs, būdama Londone, nueisite į meno galeriją, pastebėsite, susidomėsite tais paveikslais, kurie, jei jų kūrėjų biografijas pastudijuosite, sukurti tada, kai jo autorius kentėjo, žavėjosi, siekė ne pinigo, bet tos širdies, kuri įgalino visa tai išreikšti drobėje, ar popieriuje...

Vagonan įėjęs bilietų kontrolierius petraukė Gražinos bendrakeleivio kalbą apie meną ir moteris. Gražina, atiduodama bilietą, paklausė:

— Kada traukinys pasieks Londoną?

— Vienuolikta valanda trisdešimt šešios minutės, — ir kontrolierius ir jos bendrakeleivis tuo pat metu atsakė, ir visi trys ėmė dėl šito juoktis.

— Dar gerą pusvalandį turėsite nuobodžiauti, — pridūrė vyriškis, siūlydamas Gražinai iš sidabrinio portsigaro cigaretę.

— Ačiū. Neišmokau.

— Jūs ne anglė?

— Ar manote, kad tik anglės moterys rūko? — neatsakė ji į jo tiesioginį klausimą.

— Vedusių moterų didesnis procentas rūko... — Degdamas sau cigaretę jis dviprasmiškai pasakė, lyg laukdamas Gražinos prisipažinimo apie jos šeimyninę padėtį.

Rindžiuvienė gerai suprato jo meškerę ir, nenorėdama šitos temos liesti, pridūrė:

— Mano krašte moterys iš viso nerūko...

— Lenkijoje?

— Ne, ne Lenkijoje.

— Čekijoje? Rusijoje? Vengrijoje?

Gražina pakratė galvą, žiūrėdama į virš jo galvos sienoje kabantį įrėmuota gamtovaizdį.

Vyras ūmai atsisuko, pasižiūrėjo į paveikslą ir linksmai šūktelėjo:

— Dabar žinau iš kurio krašto esate... Tikrai, tame krašte labai maža moterų rūko. Jūs esate airė...

— Neatspėjote ir neatspėsite. Mano krašto žemėlapį po šio karo ne kiekviena valstybė drįsta atžymėti... Nemadoje ir krašto vardas Vakaruose. Apie jį nenoriai ir Vakarų politikai užsimena, taip, kaip šio krašto žmonės nenoriai kalba apie artimo mirtį...

— Šitas kraštas vadinas Lietuva! — ūmai jis pertraukė jos žodžius.

— Šį kartą atspėjote. Aš esu lietuvė.

— Bet jūs kalbate labai gerai angliškai, — pagyrė ją bendrakeleivis, lyg norėdamas pabrėžti, kad ji galėtų būti ir anglė.

— Penkeri metai šitame krašte...

— Vedusi?...

Nuo šito klausimo Gražinos žanduose suliepsnojo dvi ryškiai raudonos dėmės. Jį žiūrėjo pro tamsų stiklą į juodą naktį...

(b.d.)

RAUDONOJI ARMIJA

Sovietų ginkluotąsias pajėgas vieni pervertina, kiti nepakankamai įvertina. Kremlius, savaime aišku, stengiasi raudonosios armijos tikrąjį pajėgumą apgaubti paslaptingumo šydu. Vis dėlto įvairiausiais keliais į Vakarus prasisverbia žinios apie Sovietų pajėgų stipriąsias ir silpnąsias puses; reikia manyti, vakarų valstybių kariniai štabai apie tai yra geriau informuoti, negu tai gali būti viešai skelbiama.

Sovietų politinis tikslas anot jų, yra užvaldyti pasaulį bet kokiomis smurto priemonėmis: revoliucijomis, sukilimais, pilietiniais karais, intervencijoms, ultimatumais ir, pagaliau, stambesnio masto karais. Politinį agresingumą atitinka ir karinis. Sovietinė armija ruošiama specialiam tikslui — nekomunistinį pasaulį ir įkurdinti visame žemės rutulyje komunistinę diktatūrą. Tai doktrinai, savaime aišku, yra pajungta ir visa Sovietų ūkio politika. Sovietų Sąjungos ūkinis ir karinis pajėgumas suderinus su Vakarų kraštais, ypatingai su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis, yra palyginti žemas. Dėl tos priežasties Sovietai pastarojo karo metu nesirėmė kokiomis nors efektyvynėmis technikos priemonėmis ar naujenybėmis, o pirmoje eilėje savo milžiniško žmonių išteklių eksploatavimu. Turėdami dideles atsargas savo armijoms papildyti, bolševikų vadai žmogaus gyvybę brangino labai menkai. Šarvuotis, lėktuvas, patranka, net ir paprastas šautuvas Sovietų armijoje turėjo didesnę vertę negu žmogus. Pastarasis karas aiškiai parodė, kokia aukšta žmonių gyvybių kaina Sovietų vadovybė siekia savo karinių tikslų.

Karinis išlavinimas kovon siunčiamų raudonarmiečių didžia dalimi buvo visai nepakankamas. Raudonarmiečiai dažniausiai kentė badą. Puolimų išdavos — Sovietų armijos turėdavo tokių didelių nuostolių, jog divizijos jau po kelių mėnesių sunykdavo ligi 20—25 proc. savo pirmykštės sudėties. Dažnai į kovą buvo siunčiamos šaulių kuopos, kuriose buvo likę vos tik po 15—20 vyrų. Sovietų karinė medicina laikėsi dėsnio, kad sužeistieji kuo greičiausiai turi būti siunčiami atgal į frontą Tuo tarpu karininkai, susimetę į savo kastas, vengdavo statyti savo gyvybę į pavojų. Kritiškais kautynių momentais vadai pasišalindavo ir palikdavo dalinius savam likimui.

Totalistinė valdymo sistema sukliudė Sovietams karo metu išvystyti mokslinius tyrimus ir tinkamai mobilizuoti mokslinį potencialą. Stigo ir technikinių priemonių atradimams ir išradimams išnaudoti. Stalininė diktatūra sugebėjo įkurti tik vyr. gynybos komitetą su neaprėžtais įgaliojimais. Komitetas mobilizavo visus medžiaginius ir žmonių išteklius paprastu ir net jau pasenusių ginklų gamybai. Drausmė buvo palaikoma beatodairiškomis smurto priemonėmis.

Antrojo karo metu Sovietų Sąjungoje buvo mobilizuota netoli 28 milijonai vyrų. Iš jų 8 milijonai žuvo, 12 mil. buvo sužeisti ir didžia dalimi liko invalidai, apie 4 mil. pateko į nelaisvę.

Sovietų agresingoji karo politika ir dabar, kaip ir anksčiau, remiasi milžiniškais žmonių ištekliais. Sovietų vyriausybė turi realiai atsižvelgti į žemą ūkinį ir technikinį lygį, todėl laiko dideles sausumos pajėgas, lygiagrečiai išvystydama pagal išgales toli veikiančias oro ir jūros pajėgas.

Komunistinis režimas nesudaro nei kariams, nei karininkams pakenčiamų medžiaginių gyvenimo sąlygų. Jokiam tarnybos laipsniui neleidžiama laisvai pasisakyti. Karininkams draudžiama reikšti bet kokią asmeninę iniciatyvą. Stalininė diktatūra auklėja ir eilinius, ir karininkiją aklai paklusti partijos vadovybei be jokio prieštaravimo. Kad kariai neturėtų nė laiko apie savo reikalus pagalvoti, visa jų diena, nuo ryto 6 valandos ligi 23 val. vakaro, yra griežtai suskirstyta.

Politinis mokymas prasideda jau iš pat ryto, o kas vakars ištisos dvi valandos tenka „masiniam politiniam darbui". Net per pertraukas kariams atitinkamų agitatorių skaitomi komunistiniai laikraščiai. Karys neturi nė minutės laiko ramiai pagalvoti, susimąstyti. Visą laiką jam primenamas jo vaidmuo valstybėje.

Sovietinis karys bemaž niekad neišleidžiamas iš kareivinių, nebent tik grupėmis, rikiuotėje. Sovietų okupacinių dalinių drausmė yra dar griežtesnė. Čia kareivinės yra tikri kalėjimai. Kariai nuo gyventojų esti visiškai izoliuoti. Jiems vos įmanoma susipažinti su vakarinių kraštų gyvenimu. Dar ligi šių dienų Rytinės Vokietijos raudonarmiečiai auklėjami vokiečiams priešiška dvasia, nors sovietinė propaganda veidmainingai kalba apie Staliną, kaip „geriausią vokiečių tautos draugą". Už savavališką pasišalinimą iš kareivinių ir pasivaikščiojimą mieste raudonarmietis baudžiamas daugeliu metų sunkiųjų darbų kalėjimo.

Sovietų armijoje didelę problemą sudaro noras pakelti karininkų vardą. Pereitojo karo patyrimas parodė, kad karininkų korpo prestižas yra labai menkas. Priežastis — nepakankamas karinis išlavinimas ir karininkų bendro išsilavinimo stoka. Partiniuose rateliuose eiliniai kariai gali savo vadų elgesi ir įsakymus viešai kritikuoti. Kas svarbiausia, Sovietų vyriausybė partinių pareigūnų polit. vadovų institucijos kariuomenėje nėra panaikinusi. Partinių veiksnių priežiūra neigiamai atsiliepia į karininkiją ir armijos „elitą". Armijos slaptosios tarnybos pareigūnai (SMERŠ), nors patys kartais turėtų tik mažą tarnybos laipsnį, ir aukšto laipsnio karininkams įvaro nuolatinės baimės.

Toliau būdinga, kad pastarojo karo metu net armijų ir frontų ruožu vadai neturėjo įgaliojimų daryti savarankiškus sprendimus ir juos vykdyti. Kiekviena armija ir kiekvienas fronto ruožas turėjo vad. „karo tarnybas", susidedančias iš trijų asmenų: vado, jo padėjėjo politiniams reikalams ir vieno pareigūno užfrontės reikalams, kuris buvo laikomas taip pat politiniu karininku. Tad kiekvienas vado sprendimas pirmiau turėjo būti aptariamas tos karo tarybos posėdyje.

Medžiaginė sovietinio karininko padėtis 1947 m. buvo šiek tiek pagerinta. Be algos, jam buvo pradėta mokėti dar priedai pagal užimamą laipsnį. Bet ir tos priemonės nėra tokios, jog sovietinių karininkų aprūpinimą būtų galima lyginti su Vakarų karininkų aprūpinimu. Sovietų generolai naudojasi eile privilegijų, bet ir jie yra visiškoje polit, vadovų saugumo ministerijos priežiūroje. Ir sovietinis generolas gyvena nuolatinėje baimėje dėl savo karjeros ir savo gyvybės.

Be medžiaginio, svarbų kiekvienai armijai veiksnį sudaro psichologinis tiek gyventojų, tiek karių nusiteikimas. Vienas veikia į kitą. Nors komunistinė propaganda kalba apie aukštą politinį moralinį sovietų armijos lygį, ištikimybę sovietinei idėjai ir Stalinui, bet nuslepia faktą, kad toji ištikimybė jau kartą, būtent —1941/42 metais, buvo gerokai sukrėsta. Visi atmena anų metų įvykius ir sovietinių karių bei karininkų — net generolų — nenorą kariauti už Sovietų režimą. Niekad stalininė diktatūra nebuvo tiek arti savo sugriuvimo, kaip tada. Tik dėka įvairių aplinkybių pavyko Stalinui ir jo draugams išlaikyti diktatūrą. Po karo didelis sovietinės armijos narių skaičius liko okupuotose srityse, kartu su civiliniais Sovietų pareigūnais. Tuomete sovietiniai žmonės pirmą kartą savo akimis pamatė „kapitalistinį pasaulį", apie kurį buvo prisiklausę tiek blogo. Jie buvo liudininkai tokio gyvenimo lygio, kokio jie savo vaizduotėje niekad nebuvo įsivaizdavę ir kurį niekaip nebuvo galima sulyginti su savo „socialistinės tėvynės" lygiu. Šimtai tūkstančių laiškų iš okupacinių sričių nuėjo į Sovietų Sąjungą ir vaizdavo, kas buvo pastebėta Vakaruose. Bet jau 1945 m. vyr. politinės vadovybės buvo susigriebta ir ta laiškų srovė užgniaužta. 1946 m. gruodžio mėnesį išleista karo tarnybos slapta rezoliucija patvirtino „kapitalistinės atmoseros" demoralizuojančią įtaką sovietiniams kariams. Tas pavojus Sovietų okupacinį personalą nuo vietinių gyventojų Rytinėje Vokietijoje visiškai izoliavo. Vis dėlto nebuvo galima sutrukdyti, kad daugelis karių ir karininkų ir toliau prisirinko sau informacijų apie gyvenimą Vakaruose.

Vertinant raudonosios armijos kadrų laikymasi sovietinės vadovybės atžvilgiu, reikia skirti įvairias karių ir karininkų kategorijas. Aktyvieji kariai ir karininkai, kurie dalyvavo pereitame kare. Kremliaus atžvilgiu yra gerokai negatyviai nusiteikę. Jie iškentė visas karo negeroves. Partija ir vyriausybė buvo jiems žadėjusios, kad jie už tėvynės išgelbėjimą susilauksią geresnio gyvenimo, ateitis buvo vaizduojama stačiai rožėmis nuklota. Tačiau kaip karčiai jie liko apvilti po karo. Vyriausybė karo invalidų likimu nesirūpino ir padrė juos elgetomis.

Tie aktyvieji karininkai, kuriems kare jau neteko dalyvauti, Sovietų vadovybės atžvilgiu yra gera dalimi neutraliai nusiteikę. Propagandos veikiami, jie gal ir tiki, kad, „sunaikinus imperalistinius priešus", gyvenimas kiek pagerės. Tikrojo karo ir Kremliaus klastingumo jie dar nepažįsta. Šita karininkų kategorija raudonojoj armijoj, imant jų skaičių, yra pati gausingiausia. Bet jų gyvenimo patirtis plečiasi, ir kaip tik į šiuos kuopų ir batalionų vadus turėtų būti nukreipta psichologinė Vakarų ofenzyva.

...*Trečiąją kategorija sudaro Suvorovo karo mokyklos auklėtiniai.* Jie išauklėti visiškai uždaroje atmosferoje ir sovietinę prpogandą laiko grynu pinigu. Tačiau, išėję iš karo mokyklos ir susidūrę su tikrove, jie netenka savo idealų, ir jų neigiama reakcija yra juo ryškesnė. Tasai nepasitenkinimas tad lieka nukreiptas tiek prieš sovietinę bendruomenę, tiek prieš armiją, tiek prieš partiją ir vyriausybę. Nors toji kategorija skaičiumi nėra didelė, vis dėlto auga su kiekvienais metais.

Savaime aišku, kiekvienoje kategorijoje yra daugiau ar mažiau ir tikrų stalininių fanatikų. Ypatingą grupę sudaro politiniai karininkai, partijos ir komjaunimo pareigūnai. Tie politiniai pareigūnai gyvena labai didelėj „priešo" propagandos baimėje. Jų argumentai yra labai silpni ir neranda platesnio atgarsio karių masėse. Šioji kategorija Vakarų propagandai, žinoma, mažiu prieinama. *Jau vien baimė, kad jiems po eventualaus perversmo liaudis atkeršytų, skatina juos būti fanatikus.*

Slaptosios „SMERŠ" tarybos nariai savo darbe susiduria tik su politiniais karininkais. Nuo visų kitų karininkų ir karių jie laikosi visai izoliuotai. Jie yra už savęs sugriovę jau visus tiltus, ir jiems jau nėra kelio atgal. Jų likimas

(nukelta į psl. 5)

— *Palaukite, ponios, aš tik užsisakysiu staliuką Spaudos Baliuje, kuris įvyksta Lietuvių Namuose, Londone, sausio 31 d.*

1949 M. ISVEZIMU LIUDININKE

BOLSEVIKAI ISTREMIA PAJURIO (SILALES VALSC.) KLEBONA KUN. KLEMENSA ARLAUSKA

„Tai buvo 1947 m. liepos mėnuo. Pėsčia atkeliavau netoli Pajūrio ir čia jėgos ir kojos atsisakė toliau betarnauti. Jau keli mėnesiai buvau kelionėje—vis rasdavau gerų žmonių, kurie nepagailėdavo mais to ir pastogės. Dirbti negalėjau, todėl ilgai niekur nepasilikdavau, be to, žmonės bijojo rusų, kurie juos persekiodavo už vokiečių šelpimą ir priglaudimą, Būdama 64 metų amžiaus ir dvejus metus badavusi, žinojau, kad niekam nebebuvau reikalinga, tik giltinei...

Sėdėdama kartą pagriovyje ir be verkdama, pamačiau žmogų dviračiu atvažiuojant. Pradžioje pamaniau, kad tai milicininkas, norėjau keltis ir bėgti, bet kojos atsisakė klausyti, ir aš pasidaviau Dievo valiai. Ir koks buvo man džiaugsmas, kai pamačiau nulipant nuo dviračio ir man šypsantis senyvą kunigą, kuris kažko lietuviškai mane paklausė. Aš atsistojau ir puoliau bučiuoti jam ranką, pati nežinau ką vokiškai kalbėdama. Mano nustebimui, klebonas prakalbo puikia vokiečių kaba ir pasakė, kad jis esąs Vokietijoje studijavęs, todėl mokąs gerai vokiškai. Jis man liepė eiti pas jį į kleboniją, o pats žadėjo greit sugrįžti, kai tik sutvarkysiąs reikalus Šilalėje. Grįžęs liepė man jaustis kaip namie ir gerai atsigauti. Savo giminaitei liepė duoti man drabužių. Iš savo vaistinėlės atsinešė vaistų ir, pats apvyniojęs žaisduotas mano kojas, ištepė jas kažkokia mostim. Ant rankų turėjau egzemą, — jas taip pat ištepė.

Po kelių savaičių pamiršau, kad esu čia svtima: visi mane mylėjo, ir aš juos visus pamilau labiau, negu bet ką anksčiau. Klebonas liepė man vis saugotis, kad niekas pašalinių nepastebėtų mano buvimo. Patarė ir bažnyčion nesirodyti, nors vistiek kelis kartus buvau pasimelsti ir Dievui padėkoti.

Klebonas kun. Arlauskas buvo puikus žmogus. Jis pats viską dirbdavo, niekuomet nepakeldavo balso ir visiems padėdavo. Jis mylėjo visus ir jį visi. Tai, matyti, nepatiko bolševikams. Nebūdavo dienos, kad jie, atvažiavę, nejieškotų pas jį kokių nors priekabių: kodėl bažnyčioje vakarais žvakės dega, kodėl klauso išpažinčių ir vis kodėl ir kodėl... Jei pirmuoju atveju įtardavo jį signalizuojant partizanams, tai antruoju sakydavo, kad išpažintį naudojąs slaptiems planams su partizanais išdirbti. Tačiau didžiosios neapykantos susilaukė, kai atsisakė kapinėse leisti palaidoti partizanų sulikviduotus 4 komunistus ir NKVD šnipus.

1949 m. vasario 6 d., kaip visuomet, pats klebonas patikrino, ar visos klebonijos durys gerai uždarytos, ir jau rengėsi eiti. Buvo, maždaug, 12 val. nakties, kai išgirdau sunkvežimio burzgimą. Šunės ėmė loti, o po kelių minučių šautuvų buožėmis buvo pradėta smarkiai daužyti didžiąsias duris. Nujaučiau, kad turi įvykti kažkas negero ir pati nebežinojau, ką bedaryti. Šiaip taip apsirengusi, nubėgau į prieškambarį, kur jau radau visą šeimyną ir 12—kos enkavedistų su automatiniais šautuvais apsuptą kleboną. Jie visaip jį plūdo, tik aš nesupratau jų žodžių, ir vis kaišiojo kumštimis jam po nosimi. Vienas iš jų tuojau nutraukė kunigui nuo kaklo kryžių, o kiti išsisklaidė po visą kleboniją „daryti kratos". Visos knygos, religinės ir kitos, buvo suneštos į krūvą, taip pat bažnytinės vėliavos, kurios buvo plėšomos ir spardomos. Vienas atsinešė surastus 8000 rublių ir vis šaukė: „Partizani, Banditi", ir t. t. Klebonas į visa tai žiūrėjo kiek išbalęs ir nieko nesakė.

Kai enkavedistų siautėjimas kiek aprimo, jie pradėjo tardyti visus klebonijoje esančiuosius. Klausė ir mane kažko rusiškai, bet aš nesupratau, — tada nusikeikę paliko mane ramybėje. Vėliau jie pareikalavo, kad būtų pagaminta valgyti ir parūpinta degtinės. Kai viskas buvo paruošta ir sudėta ant stalo, enkavedistai susėdo prie jo, pasikvies dami ir kleboną — „paskutinės vakarienės". Klebonas tačiau nieko nelietė iš valgių ir gėrimų, o raudonieji „nugalėtojai" abiem rankom kimšo viską į burną, vis užpildami degtine. Kelis kartus, pasityčiodami, visi sustoję gėrė „į klebono sveikatą"...

Jau buvo gerokai išaušę, kai pasibaigė raudonųjų naktinė orgija. Klebonui buvo leista pasiimti, kas būtiniausio iš maisto ir rūbų, ir jį išsivežė. Siaip daugiau niekas tuo metu iš keboniojs nebuvo išvežtas.

Vėliau girdėjau, kad klebonas Arlauskas rašė iš Sibiro ir skundėsi savo žiauriu likimu", — baigia pasakojimą vokietė, braukdama nuo skruostų gausiai riedančias ašaras...

IR VEL SIUNTINEJAMAS „TEVYNES BALSAS"

Prieš keturis metus Bradfordo ir Keighley apylinkės lietuviams slapta buvo siuntinėjamas „Tėvynės Balsas", bet vėliau sustojo. Maniau, kad bus atsibodę. Tačiau dabar vėl pasirodė. Matomai Stalinas vis nenori mūsų pamiršti, nes mato kad vis daugiau dypukų įsijungia į antikomunistinę veiklą, kaip pvz. Bradforde į „Common Cause" ir vis dažniau pasigirsta dypukų balsai vietos anglų laikraščiuose, prieš komunistų terorą pavergtose tėvynėse.

Su paskutiniu „Tėvynės Balso" numeriu buvo prisiųstas ir Malenkovo „Ataskaitinis pranešimas". Reikia stebėtis tokiu įkyriu raudonųjų metodu. Gal jie tikisi tuo būdu sužvejoti nors vieną kvailą žuvelę, nes Sibire vietos visiems pakaks.

Gaila, Stalinai, mes per daug gerai tave pažįstame ir tavo balsas mūsų jau nevilioja. Mūsų ausiai jis yra įkyrus šuns lojimas.

Kostas Vileišis.

MOTERYS VERGŲ STOVYKLOSE

J. VARANAVIČIUS (Tęsinys)

T R A N S P O R T A S

Mes išvykome per kalėjimo vartus tylios, nelaimingos moterys, apsirengusios dar vis tais pačiais drabužiais, kuriuos dėvėjome suėmimo metu Vakare mus sugrūdo į gyvulinius vagonus, po šimtą moterų į vieną vagoną. Ir taip 28 vagonų traukinys buvo sudarytas tik iš moterų kalinių.

Išvykome. Mes keliavome daugelį dienų ir naktų ir nė viena iš musu nežinojo kelionės krypties. Mes gaudavome kasdien maisto tik su šalusios duonos gabalėlį ir šaukštelį cukraus. Vanduo mus buvo didelė brangenybė, nors buvo pilni laukai. Kartais mes būdavome taip ištroškusios kad laižydavome vagono geležines dalis, kurios buvo apšarmojusios nuo šalčio. Traukinys važiuodavo tik keletą valandų per dieną. Nors jis išstovėdavo stotyse po pusę dienos ir mes šaukdavome ir prašydavome vandens, bet niekas nekreipdavo dėmesio. Po dešimties dienų kelionės beveik kiekviena moteris sirgo viduriavimu dėl maisto stokos ir nešvaraus vandens.

Retkarčiais mes gaudavome anglių arba anglių dulkių mažytei geležinei krosnelei pakurti. Vikriai pripildavome krosnelę savo plikomis rankomis, nes mes neturėjome kastuvėlių, ir sustoję aplink ugnelę, pasijusdavome laimingos. Ugnis degdavo tik apie valandą. Tylios ir susimasčiusios vėl grįždavome į savo vietas nusiminusios, be jokios vilties, be jokio pragiedrulio veidiuose. Išsėkę fiziškai mese turėjome ne tik per mažai patalynės, per mažai drabužių, bet ir per mažai kraujo kūne kovoti su Sibiro leidiniu vėju, kuris kaukdamas veržėsi į vidų per mūsų vagono plonas sienas.

Tik tai viena maža, sena moteris, buvusi vienuolė, pasilikdavo sėdėti ant grindų prieš krosnelę. Ji buvo kalinta daugelyje kalėjimuose, gyvenus beveik visose koncentracijos stovyklose, Tačiau nei kalėjimai nei stovyklos neprivertė ją atsisakyti savo tikėjimo.

V L A D I V O S T O K A S

Trisdešimts penktą kelionės dieną traukinys sustojo. Vagonų durys plačiai atsivėrė ir sargybiniai mums įsakė pasiimti daiktus ir išlipti. Apakintos staigios dienos šviesos kurios nematėme kelionėje, mes stovėjome valandėlę nustebusios. Sargybiniai su šunimis buvo apsupę mus ir šūkavo: „Lipkite iš vagonų, biaurybės! Jei kuri pasiliksite, tai tuojau nušausime kaip bandančią pabėgti".

Vyrai ir moterys buvo sutupdyti po penkis eilėmis, su nulenktomis galvomis. Dėl varginančios padėties tirpo kalinių kūnai ir sunku buvo išlaikyti jo pusiausvyrą. Vilkiniai šunes, išmokyti saugoti kalinius, slankiojo su sargybiniais pririšti prie diržų. Kareiviai skaičiavo mūsų eiles po keletą kartų. Jų šautuvai su nuogais durtuvais buvo paruošti veiksmams. Šaltas lapkričio vėjas nuspalvino kalinių pilkus veidus mėlynai.

Pagaliau nuvykome į Vladivostoko pereinamąją stovyklą. Čia pirmą dieną mes praleidome aikštėje, siaučiant vidurio lapkričio viesulams, negaudami jokio maisto. Daug kartų mes buvome skaičiuojami, registruojami ir iššaukiami. Vėliau vyrai buvo suskirstyti mažomis grupėmis maudytis.

Jau seniai sutemos gaubė žemę, kai mes moterys pradėjome maudytis. Pirties patalpas sudarė nešildomas nusirengimo kambarys, prausykla, apsirengimo kambarys ir dezinfekcijos skyrius. Mes turėjome visiškai plikai nusirengti ir drabužius sukabinti ant geležinio žiedo, kuris buvo perduodamas dezinfektoriui. Dezinfektorius buvo nesenas vyras.

Po to mes laukėme, stovėdamos plikos, pamėlynavę nuo šalčio, kol pagaliau pasirodė skutėjas ir felčeris. Pirmiausia jis patikrino mūsų galvas. Jei kuri moteris turėjo parazitų, jos visi plaukai buvo nuskutami. Visos moterys turėjo atsigulti prieš skutėją. Kai keletas iš mūsų užprotestavo, skutėjas padarė keletą vulgariškų pastabų apie mūsų dorumą ir pagrasino pašaukti sargybos viršininką. Mes pagaliau nusprendėme, kad esame perdaug išniekinamos ir pasitraukusios į šalį pačios pradėjome skustis. Ir tai buvo atlikta su vienintėliu atšipusiu skustuvu, kuris niekada nebuvo plaunamas ir dezinfekuojamas.

Sušalusios ir drebėdamas maudėmės drungname vandenyje ir skubėjome apsireingti. Mus nuvedė stipria šviesa apšviestu ir spygliuotomis vielomis aptvertu taku į moterų barakus. Sargyba atrakino medinius vartus, atidarė barakų duris ir pasišalino.

Jau buvo vidurnaktis, kai mes bandėme įžengti į baraką. Tačiau negalėjome įeiti. Ant grindų prie durų viena prie kitos prisispaudusios miegojo kalinės. Prie sienų buvo pritvirtintos dviejų aukštų lentynos, ant kurių taip pat susispaudusios gulėjo moterys. Barako tvarkdarė perlipus per miegančias moteris mums pareiškė, kad ji negali surasti mums vietos, nes jos nėra. Tačiau kelios malonios moterys dar labiau susispaudė, kad padarytų bent šiek tiek vietos mums naujoms atvykusioms.

Kadangi aš buvau paskutinioji, tai man ir neliko vietos atsigulti. Tai viena tai kita moteris pakildavo iš gulinčių kūnų tarpo ir išeidavo į kieme stovėjusią išvietę. Aš stovėjau tarpduryje ir stebėjau. Pagaliau ir aš išėjau į kiemą. Pirmą kartą šešiolikos mėnesių bėgyje pajutau malonumą, kad galiu pati atidaryti ir uždaryti duris.

Dangus išsiblaivė. Skaistus, žvaigždėtas ir nepaprastai ramus dangus driekėsi virš sargybos bokštų ir barakų, virš sargybinių ir kalinių. Tačiau mėnulio švelnų žėrėjimą nustelbė akinanti prožektorių šviesa.

Aš vaikščiojau kieme pirmyn ir atgal, nuo vienos spygliuotų vielų tvoros iki kitos. Kiekvieną kartą praeidama pro barakus ieškojau tinkamos vinies ir virvės nusižudyti. Bet pažvelgus aplinkui mačiau sargybinių bokštuose žibančius sargybinių durtuvus. Taigi, ir pasikarti čia buvo neįmanoma.

Pagaliau šaltis sugrąžino mane į barakus ir, susiradus ant grindų šiokią tokią tuštumą giliai užmigau.

PEREINAMOJI STOVYKLA

Kaliniai pasmerkti darbams Kolymos srityje, kuri yra šiaurės rytų Sibire, iš visos Sovietų Sąjungos valstybės yra siunčiami į Vladivostoką. Čia jie laikomi pereinamoje stovykloje iki išsiuntimo prekiniais laivais į Kolymą. Susekmas jūromis su Kolymos dažniausiai būna nutrauktas. Todėl ir kaliniams pereinamoje stovykloje tenka išbūti apie pusę metų. Aš praleidau šešis su puse mėnesio Vladivostoke.

(b. d.)

EUROPOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

VOKIETIJA

LIETUVIŲ GIMNAZIJOS IKURDINIMO REIKALAIS

Sausio 8—9 d. Vokietijos Krašto Valdybos ir Vasario 16 gimnazijos vadovybės nariai aplankė 7 Vakarų Vokietijos vietoves, pasiūlytus sklypus gimnazijos statybai. Lankymo ir sklypų apžiūrėjimo rezultatai bus svarstomi Krašto Valdybos posėdyje sausio 16 d. Čia patiekiame to lankymo bendruosius įspūdžius.

Koelne, kuris daugeliu atžvilgiu būtų gimnazijos įkurdinimui labai patogi vieta. Liegenschaftsamtas pasiūlė sklypą mokyklų rajone, netoli universiteto ir netoli miesto centro. Bet, atsižvelgiant į miesto finansinę būklę, sklypo įsigijimo sąlygos yra labai sunkios. Sklypo kaina nepaprastai augšta, o jam įsigyti iš miesto pusės nedaroma beveik jokių palengvinimų.

Muenchen — Gladbach susiekimo atžvilgiu gera vietovė, tinkamas sklypas siūlomas pigiai ir labai geromis sąlygomis, taip kad jo įsigijimas nesudarytų sunkumų.

Eschweiler siūlo kiek apgriuvusį bet nedidelio remonto reikalingą pastatą su 3000 kv.m. grindų ploto, prie pastato 7000 kv. m. sklypą labai geromis sąlygomis. Bet pati to pastato vieta yra labai netinkama, — prie pat anglies kasyklų, nors dabar neveikiančių. Siūlomas taip pat sklypas ir geresnėje vietoje, bet paties miesto geografinė padėtis nėra labai palanki.

Mayen miestas lietuvių delegaciją priėmė su ypatingu nuoširdumu. Čia buvo nurodyti net keturi sklypai, kurių vienas kitas gimnazijos statybai būtų tinkamas.

Triero miesto savivaldybė lietuvių sumanymą statytis gimnaziją irgi remia, numatydama tai statybai vietą planuojamoje miesto dalyje, kur bus statomi namai prancūzų karių šeimoms.

Bad Kreuznacho burmistras, priimdamas lietuvius, pabrėžė, kad Lietuva ir lietuvių problemos jam gerai žinomos ir jis lietuvių pastangas remsiąs, kiek galėdamas. Čia yra galimybė gauti sklypą, bet kartu iškyla perimti lietuvių sargybų kuopos sklypą su mūriniais namais ir barakais. Dėl šio slypo tektų aiškintis su amerikiečių karine vadovybe, kurios ketinimai nėra dar tikslai žinomi. Tik tiek yra žinoma, kad kuopa numatoma perkelti į naują būstinę.

Visose apžiūrėjimo vietovėse, išskyrus Koelną, sklypo įsigijimo sąlygos yra labai palankios, nesudarančios jokios didesnės problemos.

VARGO MOKYKLOS

Balfo įgaliotinio Muenchene įstaiga persiuntė Krašto Valdybai

Lietuvių Gailestingųjų Seserų
Draugijos 2904 So. Uniou Ave
Chicago, Ill. U S A.

100 dol. auką lietuvių Vargo Mokykloms Vokietijoje paremti.

* * *

Bad Kreuznacho lietuvių sargybų kuopoje planuojama steigti Vargo Mokyklą. Nors dauguma vaikų yra dar per jauno amžiaus, tačiau mokinių netrūktų, nes planuojama mokyti lietuvių kalbos ir sargybų kuopos narių žmonas vokietaites. Mokykla išsilaikytų savomis lėšomis. Švietimo reikalų vadovas kuopoje yra kuopos gydytojas Dr. Vitėnas, kurio iniciatyva steigiama ir Vargo Mokykla.

PRUSO LIETUVIO NUOSIRDUMAS

Nežiūrint beveik visiškos asimiliacijos, kuri palietė Rytprūsių lietuviškąjį kamieną, praktiškajame gyvenime dar ir dabar nekartą tenka pastebėti, jog tuose žmonėse lietuviškumo pajautimas nėra dar užgesęs.

Štai ištrauka iš vieno mūsų tautiečio, Did. Lietuvos tremtinio, sausio 6 d. laiško:

„Mįslė, kaip čia atsitiko, jog gavau darbą, pąaiškėjo jau man prisistačius įstaigoje, kur buvau labai nustebintas, kai išgirdau tariant: „Labą dieną, ponas...". Tiesiog netikėjau savo ausims, jog mane lietuviškai šnekina. Pasirodo, tarnautojas yra iš Rytprūsių, savo laiku buvęs Lietuvoje ir moka lietuviškai. Jo tėvai namie lituviškai kalbėjo, ką ir jis dar nevisai užmiršęs. Jis, pamatęs mano prašymą darbui gauti atitinkamai mušvietė reikalą savo viršininkui ir tas mane priėmė".

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS

LIETUVIAI ATITAISO

Tokia antrašte „Westdeutsche Zeitung" Rheydt gruodžio 29 d. deda „Eltos" žinutę apie VLIKo pareiškimą dėl Višinskio UNO pateiktos agresijos sąvokos.

VLIKo pareiškime nurodoma sovietų kariuomenės įvykdyta Pabaltijo valstybių okupacija, sovietų metodais pravestieji rinkimai, laisvosios spaudos sulikvidavimas ir politinių partijų atstovų persekiojimai ir kalinimai. Tokie rinkimai, kuriuose taip pat nebuvo duota nė mažiausios galimybės laisvai išstatyti rinkimams kandidatus, negali būti laikomi lietuvių tautos politinės valios pareiškimu.

LIETUVIAI KUO GALEDAMI PADEJO

„Pinneberger Tageblatt" sausio 7 d. deda tokio pat turinio, kaip jau mūsų „Informacijose" paskelbta „Frankfurter Allgemeine", straipsnį „Žmoniškumo dokumentai" apie grįžusiųjų iš Lietuvos vokiečių padėkos lietuviams pareiškimus.

TRIJŲ TAUTŲ TRAGEDIJA

„Nordwest Zeitung" sausio 2 d. ilgesniame straipsnyje nupasakojo Pabaltijo tautų likimą sovietų priespaudoje. Straipsnyje ypatingai pabrėžiama Stalino neapykanta Pabaltijo tautoms, kurios jau ankstyvesninais šimtmečiais turėjo gyvų ryšių su vakarų kultūros pasauliu ir kurių veidas visada buvo nukreiptas į vakarus, o ne į rytus. Tarpukario metu jaunosios Pabaltijos valstybės buvusios veiksminga užtvara bolševikinei rytų įtakai. To Maskva negalėjusi dovanoti. Jau pirmosios 1939-40 m. okupacijos metu bolševikų slaptoji policija bestiališkai naikinusi Pabaltijo gyventojus. Po vokiečių okupacijos, grįžus Raudonajai Armijai, prasidėjęs Pabaltijo tragedijos paskutinysis veiksmas.

Pabaltijo valstybės, nors teoretiškai sovietinės respublikos, valdomos lyg kolonijos. Kraštuose įvesta oficialioji rusų kalba. Jau žemesnėse pradžios mokyklų klasėse mokoma rusiškai, įstaigose prašymai turi būti įteikiami rusų kalba, jau vidutinieji valdininkai yra rusai, nekalbant apie augštuosius. Pabaltijo miestuose girdimi tik rusų karininkų ir kareivių žingsniai, o Raudonojo Laivyno jūreiviai triukšmauja Liepojos ir Tallinno uostų smuklėse. Stalinas pasiekė savo tikslo: Pabaltijys miręs.

PRANCUZIJA

Pamaldas už A. A. Jurgį SAVICKĮ. 1952 m. gruodžio 28 d. sekmadienį Kun. Dr. F. JUCEVIČIUS atlaikė pamaldas už A.A. Jurgį SAVICKĮ lietuvių koplyčioje.

* * *

Skulptoriaus A. MONČIO darbai 1952 m. gruodžio 12 d. Laon mieste skulptorius A. MONČYS supažindino Laon miesto visuomenę su savo darbais-statulomis, stacijomis, kurias jis įrengė Saint-Marcel bažnyčioje. Paryžiaus ir vietos spauda labai gražiai atsiliepė apie skulptorių A. MONČĮ, pabrėždama jo lietuvišką kilmę ir džiaugdamasi jo kūriniais ir darbu Prancūzijoje. Paryžiaus vakarinis dienraštis „FRANCE-SOIR" gruodžio 12 d. įdėjo straipsnį „Transfuge de dierrière le fer, le sculpteur lithuanien MONČYS dècore Saint-Marcel de Laon". Šis dienraštis turi didžiausį tiražą— apie 450.000 egz.

Reims'e išeinąs dienraštis „UNION" pr. metų gruodžio 16 d. įdėjo straipsnį — „Une exposition d'art religieux moderne a eu lieu en Eglise Saint-Marcel", kur tilpo ir skulptoriaus fotografija su prierašu „artiste lithuanien". Taip pat ir Laon mieste laikraštis „La Dèpêche" gruodžio 16 d. įdėjo straipsnį — „M. MONČYS a présenté vendredi ses magnifiques sculptures religieuses".

Min. E. TURAUSKAS išvyko Madridan. Tarptautinės Diplomatinės Akademijos prašymu, p. Min. E. TURAUSKAS išvyko į Madridą rūpintis ten įkurti tos Akademijos skyrių. Kartu su juo išvyko ir Ponia Elena TURAUSKIENĖ. Madride jie išbus apie mėnesį laiko.

* * *

Pamaldas už A.A. Dr. V KARVELIENĘ. 1952 m. gruodžio 30 d. ir sausio 4 d. Kun. Dr. F. JUCEVIČIUS atlaikė pamaldas už A.A. KARVELIENĘ. Mišias paprašė atlaikyti K.O.S.-o narės Paryžiuje ir Lietuvių Moterų Komitetas (M.M.M.)

* * *

Prof. Dr. J. GRINIUS Paryžiuje. Š.m. sausio 2—4 d.d. Paryžiuje lankėsi Prof. Dr. J. GRINIUS, kuris dabar dirba Strasburge, kaip lietuvių studentų stipendininkų globėjas Collége de l'Europe Libre.

* * *

Paryžiaus Baltai kartu sutiko Naujuosius Metus. Gruodžio 31 d. Lietuvių, Latvių ir Estų Šalpos Komitetai surengė bendra Naujųjų 1953 Metų sutikimą. Dalyvavo apie 130 žmonių, kurių tarpe lietuvių apie 60. Naujieji Metai buvo sutikti visų trijų Tautų Himnais.

* * *

T. ŠIDIŠKIS Paryžiuje. Š. m. sausio 7—9 d.d. Paryžiuje lankėsi p. T. ŠIDIŠKIS, F.T.—T.F. Valdytojas.

Kun. Kleb. ALBAVIČIUS Paryžiuje. Š.m. sausio 10—14 d. d. buvo sustojęs Paryžiuje JAV lietuviams gerai žinomas CICERO klebonas ALBAVIČIUS kuris porai mėnesių atvyko į Europą. Iš Paryžiaus Kun. Kleb. ALBAVIČIUS vyks į Portugaliją, Ispaniją, Romą, o iš ten pro Vokietiją ir Lodoną grįš į JAV. Svečias š. m. sausio 11 d. dalyvavo L. Š. Dr-jos susirinkime, kur jisai buvo Paryžiaus lietuvių pagerbtas, kaip atšventęs 40 metų kunigavimo sukaktį ir daug nusipelnęs lietuvybei ir Katalikų Bažnyčiai JAV.

* * *

Klaipedos Krašto prisijungimo minėjimas Paryžiuje. Š.m. sausio 11 d. L.Š. Dr-ja Prancūzijoje minėjo Klaipėdos Krašto prisijungimo prie Lietuvos sukaktį. Paskaitą laikė gen. št. pulk. J. LANSKORONSKIS, kuris šiomis dienomis atšventė 60 metų sukaktuves.

* * *

Tarptautinis Pasaulinio Motinų Sąjūdžio Kermesas Paryžiuje. 1952 m. gruodžio 4 d. Paryžiuje, Hôtel Continental, Pasaulinis Motinų Sąjūdis (M.M.M.) surengė kermesą, kur buvo ir gražus Lietuvos stalas, papuoštas tautine vėliava ir audiniais. Stalo paruošimu rūpinosi Lietuvių Moterų Komitetas prie M.M.M. Sąjūdžio, — p.p. O. Bačkienė, J. Matorienė, E. Turauskienė ir B. Venskuvienė. Visi dalyviai grožėjosi lietuvišku stalu.

Šį Kermesą globojo Prancūzijos Respublikos Prezidentas, ir U.R. Ministeris.

* * *

Lietuviškų oganizacijų vikla Paryžiuje. L.Š. D-ja Prancūzijoje ir jos studentų sekcija stiprina lietuvių chorą ir tautiškų šokių būrelį. Chorui vadovauja kompozitorius p.S. UŽPOLEVIČIUS, o šokiams p. V. AUGUSTAITYTĖ. Šokiams akompanuoja p. B. Venskuvienė.

* * *

Serga H. de CHAMBON, kuris sausio 22 d. švenia 82 metus. Daug nusipelnęs Lietuvai ir Latvijai bei Estijai prancūzas publicistas p. Henry de CHAMBON š.m. sausio 22 d. švenčia 82 metus. Šiuo metu jis serga ir nebesitiki, kad bepagytų. Jis gyvena prie Tulūzos. Lietuvoje jis yra buvęs du kartu. Taip pat buvojo ir Latvijoje, bei Estijoje.

Prancūziška spauda apie Pabaltijo Valstybes. Tarptautinių Politinių Informacijų Studijų Draugijos Biuletenį — B.E.I.P.I. — savo š.m. sausio 1—15 d.d. numeryje 80 rašo apie epuraciją Sovietų Sąjungoj ir Pabaltijo su sovietintose Respublikose - Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

* * *

Pr. metų lapkričio mėnesio „La Revue de Paris" numeryje tilpo REMY straipsnis apie „L'HOMME, MARICULE RENTABLE", kur kalbama apie vokiečių ir sovietų koncentracijos lagerius ir minimos taip pat Pabaltijo Tautų aukos.

* * *

Pr. metais pradėjo Ženevoje eiti protestantų leidžiamas biuletenis — „Lettre de Genève". Pirmajame numeryje yra trijų puslapių straipsnis — „La Paix, oui, mais pas avec l'enfer", kuris yra Protestantų Teologijos Fakulteto Paryžiuje Prof. J.G.H. HOFFMANN'o rašytas. Šis straipsnis yra prof. past. Hoffmano santrauka paskaitos, skaitytos 52.VI.18 d. Paryžiuje, minint Pabaltijo Valstybėse įvykusias deportacijas 1941 m.

(L.Š. Dr-jos Prancūzijoje Inf.)

BELGIJA

Lieže, Limburgo lietuviai Zwatberge St. Šidlausko iniciatyva jau turi kitą lietuviškų leidinių biblioteką, kuri aptarnauja apylinkės tautiečius. Tik lietuviai nusiskundžia, kad iš Amerikos gauti leidiniai net kartais ligi trijų kartų brangesni už vietoje gaunamas knygas. Amerikos lietuvių knygų leidyklos turėtų atsižvelgti į tai, kad Europoje gyveną lietuviai negali įsigyti ten išleistas knygas vien todėl, kad jos jiems nepaprastai brangiai atsieina.

POPIEZIUS PALENGVINO EUCHARISTINI PASNIKA

NAUJA TVARKA.

1953 m. sausio 11 d. „L'Osservatorio Romano" 8 nr. įdėjo popiežiaus Pijaus XII Apaštalinę Konstituciją apie Eucharistinį pasniką. Greta tilpo, popiežiui taip patvarkius, Augščiausios Š. Kongregacijos Šventų Pareigų (S. Officii) instrukcija. Abudu dokumentai yra labai svarbūs visiems katalikams ir jų dvasininkams.

LENGVATOS

Iki šiol veikęs Bažnyčios paprotys ir aiškus Bažnyčios įsakymas nieko nevalgyti nei gerti nuo pusiaunakčio tą dieną, kada norima priimti šv. Komuniją, kitaip sakant, pilnai užlaikyti eucharistini pasniką, *yra sušvelnytas*, popiežiui paskelbus, kad GRYNAS VANDUO NELAUŽO EUCHARISTINIO PASNYKO.

Leidžiama visiems tikintiesiems ir kunigams prieš Mišias ar šv. Komuniją reikale gerti gryno vandens tiek, kiek kas trokšta ir kada nori.

LIGONYS.

Ligonys ir nesveikuojantieji, atsiklausę savo nuodėmklausio patarimo, gali prieš šv. Komuniją gerti skysčius, ar vaistus priimti, bet nevalia priimti valgio, draudžiama gerti alkoholinius gėralus.

Tą pačią teisę turi sirguliuojantieji kunigai, kurie, priėmę vaistus eis laikyti šv. Mišių.

Ligoniams nenustatomas laikas kada jie gali priimti skysčius ar vaistus. Jie yra įpareigojami atsiklausti nuodėmklausio patarimo.

KUNIGAMS PRIVILEGIJA

Kurie kuningai turi laikyti šv. Mišias vėlai (po 9 val. ryto), ar kai jau yra dirbę ilgesnį laiką nuo ankstybo ryto bažnyčioje, ar kai turėio atvykti šv. Mišių laikyti pėsti 2 kilometrus (apie pusantros mylios), ar ilgesnį kelią važiuoti, VIENA VALANDĄ prieš Mišias gali gerti skysčius, bet nevalia gerti alkoholinių gėralų.

Kunigai, kurie laiko dvejas ar net trejas šv. Mišias ta pat diena, gali plauti kieliką vandeniu ir ji gerti. Tik iš eilės laikantieji dvejas ar trejas Mišias turi laikytis esamų apeiginių nuostatų. Per klaidą vynu išplovę kieliką ir jį priėmę, gali laikyti tą pat dieną sekančias Mišias.

VISIEMS LENGVATOS.

Tikintieji, kuriems sunku yra pilnai užlaikyti eucharistinį pasniką, atsiklausę savo nuodėmklausio patarimo, gali gerti skysčius VIENĄ VALANDĄ prieš Komuniją, bet nevalia gerti alkoholinių gėralų.

Sunkumas užlaikyti eucharistini pasniką pripažistamas tiems, kurie dirba varginančius darbus, ar kai Komunijos valanda yra vėlyba, ar kai yra tolimas kelias bažnyčion.

VAKARO MIŠIOS.

Šv. Tėvas įgaliojo vietos vyskupus leisti savo vyskupijos kunigams laikyti šv. Mišias vakarais (ne ankščiau 4 (16) val. po pietų) įmonių darbininkams, kurie dirba pakaitomis net šventomis dienomis, tiems, kurie švenčių metu turi anksti rytą dirbti, pvz., uostų darbininkams, ar tiems, kurie iš tolo atkeliavę į religinę šventę, ar į tautines iškilmes. Nurodomos galimos tokių vėlybų Mišių dienos: sekmadieniai, privalomos šventės, pirmieji mėnesio penktadieniai, kai iškilmėsna susirenka daug žmonių, jei to pageidauja kuris visuomenės sluogsnis.

Tie kunigai, tiek tikintieji, kurie eis per vėlybas šv. Mišias prie šv. Komunijos, TRIS VALANDAS PRIEŠ MIŠIAS gali tinkamai pavalgyti. Prie to valgio nedraudžiama naudoti vynas ar alus. Skysčius gali gerti VIENĄ VALANDĄ prieš Mišias, bet alkoholinių gėralų nevalia tada gerti.

Kas ryte yra priėmęs šv. Komuniją, negali tą pat dieną per vėlybas šv. Mišias (vakare) priimti ją antru kartu.

Su šia Apa'taline Konstitucija prasideda Bažnyčioje nauji laikai. Tikintiesiems sudaromos patogios sąlygos dažniau priimti Eucharistinį Jėzų, pasinaudoti Viešpaties aukos malonėmis, o patiems augti Dievo meilėje ir dvasios tobulybėje.

Kun. K. A. Matulaitis, MIC

* * *

NAUJI KARDINOLAI

Prieš pat Kalėdas Pijus XII paskyrė 24 naujus kardinolus, kurių iškilmingas įvėdimas įvyko sausio 12 d., Vatikane. Šiuo metu Popiežiaus patarėjų grupę sudaro 70 kardinolų. Tarp naujai paskirtųjų yra: pirmasis Indijos kardinolas, Bombėjaus vyskupas, Jogoslavijos kard Stepinac ir Varšuvos kard. Višinskis.

Kai kurie nauji kardinolai insignijas gaus ne Vatikane iš Popiežiaus, bet savo krašte iš valst. vyriausybės. Taip, pavz., Ispanijos kardinolams raudonus biretus įteiks gen. Franko. Šitoks paprotys yra užsilikęs iš 16 amžiaus, kada karaliai įvesdavo kardinolus. 1925 m. Prancūzijos prezidentas atsisakė naujiems kardinolams suteikti insignijas, pasiteisindamas, kad jis nekatalikas. Prez. Auriol šia pareigą prisiėmė ir tai rodo, kad Kat. Bažnyčos reikšmė Prancūzijoje yra atitinkamoje augštumoje.

PAMALDOS

LEEDS — H. Rosary, sausio 25 d., 1 val.

BRADFORD — St. Ann's, vasario 1 d., 12.30 val.

NOTTINGHAM — St. Patrick's, vasario 8 d., 12,15 val.

LIETUVIAI SVETUR

* Antanas Ustjanauskas, ilgesnį laiką dirbęs viename Sydnėjaus stiklo fabrike, perėjo dirbti buhalterio darbą į stambią knygų prekybą — English and Foreign Bookshop. Neseniai ši firma A. Ustijanauską paskyrė firmos vedėju. A. Ustijanauskas, susitaręs su firmos savininkais, knygų prekybos įmonėje įruošė lietuvių spaudos skyrių. Tai bus pirmas knygynas Australijoje, kuris turės oficialų lietuviškų knygų skyrių.

* Inž. Vladas Stankevičius, išemigravęs iš Anglijos Kanadon, šiuo metu pakviestas dirbti į vieną didžiausį lėktuvų statybos Canadair fabriką, kaip specialistas. V. Stankevičius gyvena Montraealyje.

* Jonas Matulionis, Kanados LB Kr. v-bos pirmininkas, paskelbė Kanadoje į gyvenančius lietuvius atsišaukimą, kviesdamas tautiečius skaitlingai dalyvauti š. m. Vasario 16 d. minėjime ir aktyviai imtis jau dabar ruoštis šiai šventei.

* New Yorke — Brooklyne Henrikas Kačinskas, Antanas Škėma ir Jurgis Blekaitis atidarė dramos studiją. Tuo tarpu studiją lanko 20 klausytojų.

* Dr. Jonas Šegamogas, lankęs Montrealyje chirurgams suruoštus specialybei pagilinti kursus Mc Gill universitete, dabar gavo oficialų pripažinimą chirurgo specialybei.

* Dailininkė Irena Gurevičienė — Butkevičiūtė Toronto augštesniesiems lietuvių kursams paaukojo Maironio portretą. Pereitais metais I. Gurevičienė išvyko iš Coventry į Kanadą. Gyvendama Anglijoje ji aktyviai dalyvavo Coventrio lietuvių organizaciniame darbe ir savo kūriniais gražino lietuvių spaudą.

Dail. E. Kulvietis Kolumbijos sostinėje Bagotoje turėjo jau keturias savo darbų parodas. Šiuo metu dailininkas su šeima išvyksta Vokietijon, pasilikusio sūnaus aplankyti.

* Bernardas Brazdžionis, gavęs progos aplankyti Jungtinių Tautų būstinę ir pasiklausyti posėdžiaujančių komitetų kalbų. Kaip ten kalbama apie taiką ir kitas žmoniškąsias problemas — poetas parašęs ciklą eilėraščių.

*Lietuvių rašytojų bei žurnalistų Amerikoje yra 114, Afrikoje —1, D. Britanijoje — 4, Argentinoje — 1, Australijoje—6, Brazilijoje—4, Čilėje — 1, Kanadoje — 11, Prancūzijoje — 1, Švedijoje — 2, Vokietijoje — 7. Viso tremtyje 152 plunksnos darbuotojų, kurių didžioji dalis dirba fabrikuose, ar įmonėse.

* T. Bendrytė pakviesta asistente į matematikos fakultetą, Massachussetts Technologijos Institute, JAV.

* Dr. V. P. Tumasonis vietoje kalėdinių sveikinimų paaukojo 100 dolerių Vokietijoje gyvenantiems seneliams ir ligoniams.

* Vysk. V. Brizys ir Kan. Končius lankėsi Imigracijos ministerijoje, Kanadoje, kur tarėsi dėl pasilikusių lietuvių tremtinių Europoje.

* Abelkis išspausdino istorinį romaną „Žemaičių krikštas". Knyga turi 421 psl.

* Dr. A. Liaugminas dėsto filosofiją, psichologiją, vokiečių ir prancūzų kalbas Bogotoje, Kolumbijoj.

„LAIKO" SPAUSTUVĖS KRIKŠTAS

Gruodžio mėnseio 28 dieną Argentinos lietuvių kolonijos gyvenimo istorijon įrašytas naujos lietuviškos spaustuvės krikštas. Ta spaustuvė, kurią visuomenės aukomis ir paskolomis įsigijo šeštus metus einąs laikraštis „Laikas". Su šios spaustuvės atidarymu išaugo naujas lietuviško žodžio židinys, kurio dėka lietuviškas spausdintas žodis Argentinoje galės būti gyvesnis ir stipresnis, nes iki šiol svetimiems išmokami pinigai už laikraščio spausdinimą, paliks lietuvių ranko se ir bus panaudoti spausdinto žodžio plėtimui.

Krikšto apeigas atliko kun. dr. P. Brazys tardamas žodį, o spaustuvę atidarė F. Ratkienė, perkirpdama kaspiną. Spaustuvės kūmais buvo F. ir A. Ratkai, A. Grigaitienė ir J. Ališauskas. Jiems ši garbė teko todėl, kad jie yra nenuilstami lietuviškos spaudos rėmėjai ir yra nepaprastai daug prisidėję savo aukomis bei paskolomis šios spaustuvės mašinas užperkant. Spaustuvės mašinos, nors jau vartotos, kainuos apie pusę miljono pezų. Pirmasis laiko numeris spausdintas savoje spaustuvėje išėjo su menkais trūkumais, kurie greitu laiku bus pašalinti.

Po krikšto apeigu parapijos sodelyje įvyko kuklūs, bet jaukūs pietūs. Vakare buvo suvaidinta komedija „Bailus Meilužis", dalyvaujant S. Derenčiui, A. Jakubkienei, Daveikienei ir H. Bagdonui. Režisavo S. Derenčius.

NAUJOJI LIETUVIŲ BAŽNYČIA CLEVELANDE

Clevelande pastatyta nauja lietuvių bažnyčia pagal Dr. arch. St. Kudoko projektą.

Statybos darbus vykdė lietuvis inž. Augustinavičius.

Bažnyčia dekoravo ir altorius pastatė dail. K. varnelis.

Bažnyčia įrengta labai puošniai ir moderniškai. Turi pastoviai įrengtus telefonus ir mikrofonus. Žiemos metu gali būti apšildoma, o vasaros metu šaldoma ir vėdinama.

Jūsų gyvenimas

MANCHESTERIS

Įsisteigė Kultūros - Sporto Klubas

Kad pagyvinus Manchesterio lietuvių kultūrinį gyvenimą ir bendromis jėgomis atsiekus didesnių rezultatų, 1952 m. gruodžio mėn. 7 d. įvykusiame tautinių šokių, choristų ir ,,Kovo'' sportininkų bendrame pasitarime buvo nutarta įsteigti bendrą klubą.

Šis klubas veiks nepriklausomai nuo DBLS Manchesterio skyriaus ir Manchesterio Socialinio Klubo, kad tuo būtų galima išventi galimų nesusipratimų tarp minėtų veiksnių, bet parengs ir užpildys programą visuose minėtų veiksnių rengiamuose minėjimuose ir parengimuose.

Šiuo metu klube veikia tautinių šokių, choro ir sporto sekcijos, bet greitu laiku pradės darbą vaidybos sekcija, o vėliau bus stengiamasi ir kitokias sekcijas: lituanistų, literatūros bičiulių ir pan.

Klubo valdybą sudaro atskirų sekcijų vadovai — atstovai. Šiuometinės valdybos sudėtis yra:

V. Steponavičius — pirmininkas
A. Jakimavičius — sekretorius
A. Kvederavičius — iždininkas.

Visi Manchesterio lietuviai, kuriems yra brangūs tautiniai šokiai, kurie myli lietuvišką žodis, kviečiami prisidėti prie šio klubo.

Bus pasisemta dvasinės stiprybės sau ir suteikta jos kitiems.

Pirmasis oficialus klubo pasirodymas, tikimasi, įvyks š.m. gegužės mėn.

V. Steponavičius

MAŽŲJŲ ŠVENTĖ MANCHESTERYJE

Manchesterio Lietuvių Soc. Klūbo salėje, sausio 11 d., DBLS Manchesterio Apygados Valdyba surengė jauniesiems manchesteriečiams Kalėdų eglutę. Senelis (A. Kuzmickas), atėjęs iš ,,Lietuvos'', atnešė net du didelius maišus dovanėlių, kuriomis buvo apdovanoti ne tik mažieji šventės dalyviai, bet ir motinos. Jaunimas, mok. Dainausko vadovaujamas, dainavo kalėdines giesmes, sakė eilėraščius, šoko.

Jun. Dabulevičius, Dabulevičiūtė, Venskutė, sesės Šneliūtės ir Gerdžiūnaitės gražiai deklamavo, o B. Navickaitė paskambino keletą kūrinėlių.

Skautės - voveraitės, vedamos skiltininkės R. Palkinaitės, pašoko tris šokius. Už gražų pasirodymą Senelis kiekvieną programos dalyvį apdovanojo lauktuvėmis, o lankančius lietuvišką mokyklą — gražiomis knygomis, kurias paaukojo A. Norvaiša.

Eglutės išlaidoms padengti pravesta susirinkusiųjų tarpe rinkliava, kuri parodė tautiečių dosnumą: surinkta 5 svarai 6 šl. ir 6 d.

Džiugu, kad Apygardos valdyba randa progų puoselėti lietuviškas tradicijas, kurios yra mielos ir mažiesiems ir suaugusiems. Nuoširdi padėka už šventės surengimą priklauso pirminikui A. Kuzmickui ir už programos pravedimą mok. D. Dainauskui ir R Palkimaitei.

J. Š.

KETTERINGAS

DBLS-gos Ketteringo skyriaus sausio 10 d. suruoštas kalėdinis lietuvių pobūvis praėjo malonioje šeimyniškoje nuotaikoje. Jame dalyvavo ne tik ketteringiečiai, bet ir lietuviai iš kaimyninių — Corby ir Northamtono. Svečius susėdus prie gausiai apkrautų stalų, skyriaus pirmininkas p. A. Pužauskas pasveikino susirinkusius ir pakvietė žodį tarti Centro Valdybos Pirmininką. M Bajorinas savo kalboje papasakojo susirinkusiems apie sąjungos darbo reikšmę, to darbo įvairius sunkumus ir paragino visus jungtis į sąjungos eiles.

Trumpą kalbą pasakė ir A. Žukauskas, kuris prieš persikėldamas gyventi Londonan, pats buvo Ketteringo skyriaus narių. Dar kalbėjo Corby skyriaus pirmininkas P. Navickas. Po kalbų prasidėjo programa: poetas L. Švalkus paskaitė keletą savo kūrinių, Žita Šėmienė perskaitė J. Krumino baladę ir akordeonu pagrojo Kulvietis.

Atejęs Kalėdų senis L. Švalkus papasakojo vaikams kurių buvo per 20, eiliuotą pasaką ir išdalino dovanėles. Vaikučiai dainavo ir deklamavo. Programai baigiantis L. Švalkus perskaitė eiliuotus linkėjimus visiems šventės dalyviams. Šokių metu (grojo Kulvietis) buvo loterija, kurios visi bilietai buvo pilni ir visi išpirkti.

Be suminėtų svečių šventėje dalyvavo vietos klebonas Rev. Ch. Grant, skyriaus garbės narė Miss E. Charlton, solistė Liustikaitė ir eilė kitų.

* * *

Ketteringo apylinkeje spaudos platintojo pareigas eiti sutiko V. Stundys, kuris jau susirišo su ,,Bendrija'' ir kitomis knygų leidyklomis ir laukia pirmųjų knygų siuntų.

* * *

Skyriaus valdybos narys V. Petkevičius išvyksta su šeima į Ameriką. Tai didelis nuostolis skyriaus gyvenime, nes V. Petkevičius buvo labai mėgiamas del savo veiklumo ir pasišvenęs lietuviškam darbui.

* * *

Ketteringan persikėlė iš Manchesterio buv. Apygardos Valdybos pirmininkas, B. Staras.

CORBY

Corbiečiai lietuviai, vietos DBLS skyriaus pastangomis buvo suruošę vaikų šventę, kurios metu Kalėdų Senelis vaikučius, sudainavusius lietuviškas dainas ir giesmes, apdovanojo žaislais ir knygomis.

Vaikams išsiskirsčius, suaugusieji gražiai pasilinkmino ir pasidalino įspūdžiais.

Plieno darbininkas.

CORBY

Prieš kurį laiką pasireiškęs nedarbas kai kuriose Anglijos vietose, praturtino Corby lietuvių koloniją. Tik su maža išimtimi lietuviai, atvykę į Corby, negavo darbo. Daugumas dirba plieno liejykloje.

Didžioji dalis lietuvių, gyv. Corby ir apylinkėse priklauso vetinam DBLS skyriui, kurio naujoji valdyba turi daug įvairių rūpesčių. Vienas didžiausių — šeštadienio mokyklos organizavimas. Bet, tėvams padedant ir ypaingai skyr. pirmininkui Navickui rūpinantis, šeštadienio lietuvių mokykla pradėjo mokslo metus su 10 mokinių.

1951 m. eismo nelaimėje žuvusio tautiečio a.a. Antano Einoriaus turtas — drabužiai ir apavas, skyriaus valdybos rūpesčiu persiųsta Vokietijoje lietuvių senelių priglaudon. Iš Varelio senelių priglaudos gauta nuoširdi padėka.

Corbiškis

,,AMERIKOS BALSO'' Europoje TRANSLIACIJOS

Lietuvių Kalba

Lietuvių kalba programa yra duodama kasdien šiomis valandomis (Lietuvos laiku): 21.45 val. — 31-0, 42-jų, 50-ties ir 251 metro bangomis. 6.45 val. ryte kartojama-251 metro banga ir 12 val. dienos metu 25, 31 ir 49 m. bangomis.

NAUJAS DBLS REIKALŲ VEDĖJAS

Nuo sausio mėn. 12 d. DBLS Reikalų Vedėju pakviesta p. O. Kariūkštienė. Buvęs Reikalų vedėjas, L. Trilupaitis, perejo dirbti į ,,BL'' Redakciją.

VEDYBŲ DOVANA

Argentinoje gyvenančius - mielą kaimyną Zenoną Krasauską ir panelę Žemaitukę, sukūrusius lietuvišką šeimą, sveikinu ir laimingo gyvenimo linkiu.

Jūsų garbingo gyvenimo pradžiai nerasdamas tinkamesnės dovanos, prenumeruoju jums ,,Britanijos Lietuvį'', kuris jus lankys per visus metus. Esu tikras, kad Jūs šią mano dovaną su džiaugsmu priimsite,nes kekvienas lietuvis myli savo kalbą ir brangina savo spaudą.

Su pagarba jūsų artimiausias kaimynas STASYS.

VIEŠA PADĖKA

Už suruoštą Manchesteryjt lietuvių vaikams Kalėdų eglutę, jos organizatoriui ir Kalėdų Seneliui, DBLS Manchesterio Apygardos Pirmininkui A. Kuzmickiui, Reginai Palkimaitei, įdėjusiai daug darbo ir pasišventimo, ruošiant menines dalies pasirodymams, širdingai dėkojame ir sveikiname, linkėdami sekmės ateityje.

Dėkingi Tėvai.

PABRANGS SUSISIEKIMAS LONDONE

Londono transporto viršininkas, lordas Latham, paskelbė, kad nuo š. m. pavasario Londone susisiekimas pabrangsiąs. Žemiausias mokestis — 2 d. pasiliks be pakeitimų. Bilietai, už kuriuos dabar mokama 3 d., ateityje kaštuos 3 ir pusė peno, 5 penų bilietai liks be pakeitimų, 6 d. pakils iki 7 d., 8 d. bilietų kainos pakeliamos pusė peno, 9 d. — visu penu, o visi brangesni bilietai pakeliami vienu penu.

Tuo pačiu laiku visuose ruožuose, vad. „Green Line Coach" bilietai pabranginami 1 d. Visi mėnesiniai ir bertaininiai. bilietai pabrnginami nuo 2 šl. iki 5 šl. 6d., o savaitinių bilietų kainos pakils 9d.

REICHENAU SUSIRINKIMAS

Nesenai Londoną pasiekė smulkmenos apie vieną įvykį, kurisyra žinomas anglų ir amerikiečių žvalgyboms Reichenau susirinkimo vardu. Jis įvyko praėjusį mėn. Feuerbache netoli Stutgarto amerikiečių okupacinėje zonoje. Jame dalyvavo 119 buv. vokiečių generolų ir kitų augštų karininkų. Jie buvo oficialiai sukviesti Ernesto von Reichenau, karo metu žuvusio Feldmaršalo von Reichenau brolio.

Ernst Reichenau niekada nebuvo kariu, bet dabar jis leidžia karinį mėnesinuką, kuris pasirodė praėjusiais metais tuoj po Reichenau sugrįžimo iš Kinijos.

Jis sukvietė generolus ,,apsvarstyti šios dienos aktualiausias problemas dabartiniu likiminiu momentu''. Daugelis generolų atsakė, kad jie yra blogoje ekonominėje padėtyje ir nepajėgs apmokėti kelionės išlaidų ir už prabangius pietus, kuriuos jų garbei organizavo von Reichenau su degtine ir šampanu. Reichenau jiems atsakė, kad jam didelis malonumas apmokėti jų sąskaitas, ir jis tai padarė.

Po pietų buvo sakomos kalbos. Pirmas kalbėjo buvęs aviacijos generolas Eberhard Fischer, kuris pranešė savo kolegoms, kad siūloma Europos Gynimo Bendruomenės sutartis vokiečiams yra nepriimtina, nes tai reiškia Vokietijos galą. Jį parėmė artilerijos gen. Wolf kuris pridėjo, kad ,,joks vokietis kareivis neis vėl kariauti, kol nebus išvaduotas paskutinis vokietis belaisvis' Jo kalbą pertraukė von Reichenau ir perskaitė telegramą, gautą iš gen. Ramkės - telegramą kurioje jis sako negalįs susirinkime dalyvauti, bet - ,,jūs žinote, kad aš esu su jumis, kaip ir jūs su manimi''. Sekantis kalbėtojas buvo plk. Rudel, vienas geriausių Hitlerio lakūnų, kuris savo kalboje priešinosi Europos gynimo sutarčiai. Jo nuomonę parėmė dar keturi augšto rango kariškiai.

Britų saugumo organai dabar stengiasi sužinoti, iš kur Reichenau gavo pinigų šiam susirinkimui organizuoti, nes jis pats nėra pakankamai turtingas, o išlaidų būta nemažai. Prieš pradėdamas leisti savo karinį mėnesinuką jis lankėsi Berlyne ir rytiniame sektoriuje susitiko buvusį plk. Lehwess-Litzman. Jų susitikimas įvyko socialistų vienybės partijos būstinėje (tuo vardu rytinėje Vokietijoje vadnasi komunistų partija. Taip pat buvo patirta, kad jis važinėja automobiliu, kurį jam paskolino žinomas vakarų Vokietijos komunistų partijos politbiuro narys Villy Mohn.

Atrodytų, kad tas susirinkimas buvo suorganizuotas ,norint infiltruoti komunistines pažiūras į Vokietijos karinę kastą.

Tačiau kitas įdomus faktas, kad prieš grįždamas iš Kinijos, Reichenau dirbo amerikiečių žvalgybos agentūroj,Šanchajuje ir iki šiol palaiko ryšius su kaikuriais įtakingais pareigūnais. Todėl prileidžiama, kad tas susirinkimas galėjo būti tik mėginimas patirti Vokietijo karininkų politinį nusistatymą.

STALINO GYDYTOJAS VAKARUOSE

Dr. Svobodin, fizioterapijos specialistas, kuris turėjo uždavinį prailginti Stalino gyvenimą, laiku susiprato ir išvengė savo kolegų likimo. Jis dabar yra vakaruose ir Stalino ranka jau negali jo pasiekti. Jam pavyko laimingu būdu pasiekti rytų Vokietiją ir Berlyne pereiti į vakarų sektorių

Ukrainiešių magazinui ,,Posev'' duotame interviu jis pasakoja:

,,Stalinas jau ilgai negyvens. Aš bijojau, kad, būdamas jo gydytoju galiu būti apkaltintas už jo mirtį.

Pirmą kartą susitikau Staliną dirbdamas Nadiežtdos sanatorijoje Kryme, Soči vasarvietėje. Mano darbas buvo daryti jam specialius masažus kurie sulaiko nuo pasenėjimo. Tarp mano pacientų buvo taip pat Malenkovas ir Berija. Vieną dieną aš buvau įspėtas, kad pas mane atvyks vienas labai svarbus pacientas ir kad aš jokiu būdu negaliu kalbėti apie jo sveikatos stovį net su savo kolegomis gydytojais. Jei man pavyktų pagelbėti, buvo žadama sensacionalinis paaukštinimas. Iš karto aš vos jį pažinau. Jis buvo senas ir sulinkęs, o veidas raupuotas Visur matėsi pasenimo žymės. Niekas negalėtų pasakyti, kad tai buvo Stalinas.

Man buvo pranešta, kad turiu pagyvinti jo kvėpavimą ir sužadinti kraujo cirkuliaciją. Tačiau pats Stalinas daugiau rūpinosi kairiąja ranka, kuri rodė aiškias paralyžiaus žymes.

Po apžiūrėjimo Stalino asmeninės sargybos viršininkas plk. Laygan vėl mane įspėjo, kod nieko nekalbėčiau. Iš jo aš patyriau, kad Stalinas bijo mirties.''

(atkelta iš psl. 3)

visiškai susietas su sovietinio režimo likimu. Tai kategorijai priklauso ir karinių tribunolų teisėjai, tų tribunolų tardytojai ir prokurorai.

Likusių karininkų grupę sudaro administraciniai ir sanitarijos karininkai, inžinieriai, technikai ir kt. Jie, apskritai ėmus, sovietiniam režimui lojalūs, turi daugiausia privilegijų, o iš jų reikalaujama mažiausia aukų.

Gi raudonosios armijos masę sudaro eiliniai ir puskarininkiai, kurių įsitikinimuose ir nuotaikose atsispindi vidutinio Sovietų Sąjungos piliečio įsitikimai ir nuotaikos. *Didelė dalis tų vidutinių piliečių yra sovietiniu režimu nepatenkinti, tokia pat didelė dalis karių ir puskarininkių yra neigiamai nusiteikę prieš Sovietų vadus.* Armijos nuotaikos persiduoda į gyventojus ir atvirkščiai. Atostogoms parvykę kariai tėviškėje savo pasakojimais užpila vis daugiau alyvos į gyventojų nepasitenkinimo ugnį. Daugelis karių į savo politinį apmokymą žiūri kaip į tuščius plepalus. Tik griežti įsakymai verčia juos dalyvauti tose politinėse pamokose.

Santykiuose tarp karių ir karininkų Sovietų armijoje veikia labai griežta išorinė drausmė, bet vidinė — labai silpna. Jos dirbtiniu kėlimu rūpinasi politiniai ir partiniai armijos pareigūnai. Čia neapsieinama be bausmių ir baimės sukėlimo. Dėl tos priežasties neigiamas karių nusiteikimas sovietiniam režimui persiduoda ir į jų santykius su karininkais. Santykiavimas tarp pačių karininkų labai nevienodas. Ligi majoro laipsnio karininkai labiau tarp savęs sutinka, juos suartina bendra atsakomybės ir darbo našta. Aukštesnių laipsnių karininkai, pradedant pulkininkais gerokai atsiriboja nuo anos karininkų kategorijos, turi ir kitą gyvenimo lygį.

Plyšys tarp eilinių karių ir ypač politinių karininkų yra labai ryškus ir išsivysto į neapykantą sovietiniam režimui. Taigi, sovietinė armija nėra vienalytė, kaip kad stengiasi atvaizduoti sovietinė propaganda. Raudonoji armija yra, priešingai, tikras įvairių elementų mišinys, kuris nesugriūna tik dėl griežtos stalininės diktatūros, laikančios visą kraštą geležinėse replėse. Jei prasidėtų karas su Vakarais, klasinė diktatūros organizacija galėtų sugriūti, geležinės replės galėtų atsileisti ir armija, tasai įvairių elementų mišinys, galėtu subyrėti — bet su sąlyga, jei Vakarų valstybės Sovietų Sąjungos pavergtų tautų atžvilgiu ves tinkamą politiką.

Moralinis raudonosios armijos silpnumas — tai svarbiausioji priežastis, dėl kurios Kremlius nesiryžta pradėti didesnio masto karinių žygių prieš demokratinį pasaulį.

Reikalingas NIDOS spaustuvei lietuvis **mokinys**. Pirmenybė jaunam 16 — 18 metų raštingam jaunuoliui. Rašyti: NIDOS spaustuvės vedėjui, 43, Holland Park, London, W. 11.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

.. O dabar pristatau Jums naują skaitytoją, tai bus Ananas Petraitis Aš jį pagavau beeinantį į restoraną. Nieko nelaukdamas, pakišau koją ir parsiplėšiau ant roplos. Žmogus truputį išsigando, kai užsėdau ant kupros. Sako, paleisk! Ne, sakau, neleisiu, kol neužsisakysi laikraščio! Paleisk, sako, noriu eiti išgerti alaus.Nėvelnio, nenutrokši. Užsisakyk laikrašti, tai paleisiu. Dar bandė ištrukti, bet aš visai patogiai įsikūriau ant jo kupros.

Išsigandęs devyniasdešimt klg. dar su gramais svorio, netrukus besąlyginiai kapituliavo. Užsakyki, rėkia, tik paleisk, nes tavo svoris tikrai mane uždusins. Paleidau, ką bedarysi. Dar gali žmogus tikrai uždusti ir bus tik nuostolio, o ne pelno.

Gavęs iš jo pinigus, siunčiu drauge su savo prenumerata.

Baigdamas, linkiu linksmų Kalėdų ir laimingų naujų Metų visiems Sąjungos valdžios žmonėms.Taip pat ir laikraščiui linkiu tobulėti ir augti ir apimtimi ir tiražu.

Pranas Ivanauskas

* * *

Siųsdamas prenumeratos mokestį už 1953 m. linkiu BL augti ir tobulėti, kad laikui bėgant jis galėtų virsti dienraščiu. Kad jis amžiams nesustotų ėjęs ir skleidęs tą lietuvišką šviesos žiburėlį tarp mūsų, išsklaidytų po tolimiausius užkampius. BL yra mūsų vienintėlė paguoda ir lietuviškumo štiprintojas. Visada džiaugiuosi šeštadienį sulaukęs garbingą ir laukiamą svečią. Žadu niekados nesiskirti su „Br. Lietuviu".

M. Linkevičius

* * *

Ta proga dėkoju už pirmą BL numerį, kuris laimingai mane pasiekė. Pradžia gera tik bijau, kad nepasektume praėjusių metų pavyzdžiu, nes beveik visus metus gaudavau, kas antrą trečią savaitę.

K. Skrabas.

* * *

Adm. paaiškinimas. Dažnai pasitaiko, kad pašte yra sugadinamas adresas ir laikraštis adresato nepasiekia. Gerb. skaitytojai, negavę kurio numerio, prašomi tuojau painformuoti apie tai administraciją, kuri yra visada pasirengusi išsiųsti papildomai.

Administracija

* * *

Mano pageidavimas, kad mažiau vietos skirtumėte įvairiem ginčams, kurie ne visiems yra įdomūs. Norėčiau mayti BL su įdomesnėmis žiniomis.

P. Levinas.

Tikrai sveikintina, kad BL stiprėja ir jau šiais metais lankys savo skaitytojus padidėjęs. Nuoširdžiai linkiu Tamstoms ištvermės, o BL stiprėti kas met ir didėti puslapių skaičiumi.

P. Besaparis, Kanada

* * *

Tiesą pasakius, turėtumėte, ponai, laikraštį atpiginti. Prisimenu skaičiau apie tą galimybę anais laikais, kai keitėsi redaktoriai. Tačiau tas pažadas ir liko pažadu.

Žinau, mieli ponai, kad jus užgausiu, bet nežiūrint jūsų pasigyrimo laikraštis yra silpnas. Daug tuščios retorikos, daug sentimentalumo, daug ginčų tarp ,,protingųjų ir išminčių'', nemažai išpūsto nacionalizmo (mes tai vadiname tautiškumu, lietuviškumu ir pan.), truputis pavėluotų žinių ir viskas. Kaina, tačiau, kaip už gerą laikraštį. Aš pvz. už 6 numerius ,,Glasgow Herald'' per savaitę moku 9 d. ir dar lieka 3d. katalikiškam savaitraščiui ,,Glasgow Obserwer''. Nesakau, kad neturiu to 1 šil. BL, bet vistiek negražu imti tiek daug už taip maža.

Beje dėl tų „Comic'ų". Jei mieli ponai atsiųstumėte man adresą to tautiečio, kuris taip labai bijo ,,comic'ų'', aš galėčiau nusiųsti jam keletą gerų pavyzdžių, kuriuose nieko blogo nėra. Pvz. Eagle, Girl ir pan. Anglai taip pat kelia trukšmą dėl ,,comic'ų'', bet tik dėl importuotų amerikoniškų, kurie tikrai yra blogi.

P. Levandauskas

* * *

Nors spaudos ir čia netrūksta, bet visdėlto, B L lieka malonesnis ir daugiausiai laukiamas. Sveikintinas jūsų žingsnis praplečiant iš keturių į šešis puslapius.

Labai smagu sekti smarkų comic'ų frontą, kuriame, atrodo, Valteris bus laimėtojas ir pakeltas į „generalissimo " laipsnį. Pasilikdamas ir toliau jūsų rėmėju, linkiu visokeriopos sekmės tolimesniame darbe.

P. Klezas, Kanada.

Laisvoji tribūna

AR TIKRAS KELIAS?

P.M. Bajorino vedamasis mūsų jog DBLS ima politikuoti! Nežinaujo pavidalo ,,Britanijos Lietuvy'' paliečia VLIK'ą. Ten pabrėžiavimas. P. Bajorinas skundžiažiama, kad ,,veiksniai tinkamai nesuprantą savo paskirties emisiorganizavusių į tvirtas ,,pastogracijoje'', kad ,,daugelis VLIK'o vias organizacijas tremty neturi narių atstovauja nei krašte, nei VLIK'e savo balso.'' Ar tik ne čia tremty neegzistuojančias partijas.'' šuo pakastas? Ar tik nepanoro, ir

Girdi, krašte daug kas pasikeitė p. Bajorinas įeiti VLIK'an?.. Reipolitinių partijų atžvilgiu ir ten nėkia atsiminti, kad ir Šv. Onos Mora ta pati padėtis, kuri buvo VLIterų Draugija Londone yra pastovi K'ui paliekant kraštą. Todėl, saorganizacija ir tai daug senesnė ko p. Bajorinas, išeina, kad *VLIK'as šiandieną nieko tikrai neatstovauja* (mano pabr.)

Ar taip yra ar ne — nežinau. Noriu tik išreikšti nusistebėjimą mūsų sąjungos pirmininko netikėtu ,,narsumu''. Praėjusių metų suvažiavimuose buvo net baisu ištarti žodį ,,partija'', ,,partiškumas''... Net ir nekaltai skambančios rezoliucijos buvo aplaužomos, apdailinamos, kad tik neatrodytų, užu DBLS-gą ir politine organizacija, užu DBLS-gą ir politine organizacija, tačiau tuo atveju, esu tikras narių skaičius žymiai sumažėtų, o tuo pačiu sumažėtų sąjungos įtaka.

A. Pužauskas

AFRIKA PJAUTUVO ZENKLE

Afrika yra į pietus nuo Europos. Šiuos du žemynus skiria Tarpužemio jūra. Afrikos plotas apima 29,8 mil. kvadr. kilm. ir turi apie 150 mil. gyventojų.

Šiaurinė Afrikos dalis, kuri buvo labai garsi gilioj senovėj, yra apgyventa arabų, gi vidurio ir pietų dalys — juodosios rasės žmonių šalimi, nes jos viduryje, kur teka Nigeris, Kongo ir Zambezė, beveik vieni negrai tegyvena. Negrų juoda oda, plaukai šiurkštūs ir rangyti, lūpos storos. Tik dantys balti. Gyvena jie apvaliuose trobose, sukrėstose iš molio ir šiaudų. Verčiasi žemės ūkiu: sėjasi javų, augina karves ir kitus gyvulius.

Afrika, išskyrus keletą nepriklausomų valstybių, yra valdoma Europos valstybių. D. Britanija valdo didžiausią dalį, apimdama 37% gyventojų. Be šių didžiųjų kolonijų dar turi savo kolonijas Ispanija, Belgija, Portugalija ir Italija.

Po II Pasaulinio Karo Afrikoje prasidėjo pasireikšti ir tautinis judėjimais, siekiąs įkurti nepriklausomas valstybes. Šis sąjudis pasireiškia ne tik arabų apgyventuose šiaurės plotuose, bet ir juodųjų pasaulyje, sudarydamas politinių ir administracinių sunkumų ne tik prancūzams, valdantiems arabus, bet ir britams, valdantiems juodukus.

Rusiškas komunizmas, siekdamas užvaldyti visą pasaulį, į savo imperialistinius planus yra įtraukęs ir Afrikos žemyną. Tam tikslui šis raudonasis voras vykusiai panaudoja Afrikos gyventojų tautines aspiracijas ir prisidengęs nepriklausomybės idėja kursto tuos neramumams.

Maroke ir Tunisijoje nacionalistai veikia drauge su komunistais. Čia arabų nacionalistinis elementas yra žymiai stipresnis už komunistus ir šių pastarųjų įtaka vadovavime nėra tokia ryški... Tačiau juodosios rasės kraštuose, ypač britų kolonijoje Kenijoje, išsilaisvinimas iš baltųjų valdžios yra vadovaujamas komunistų.

Britų Kenijos kolonija yra į pietus nuo Abesinijos, turi 6 milijonus juodųjų gyventijų ir 30,000 europiečių, daugiausia britų kilmės. Šie juodieji gyventojai nesudaro vienalytės tautinės masės, bet yra suskirstę atskiromis tautelėmis ir kiltimis. Viena iš tokių didesnių tautelių yra Kikijų (angl.-Kikuyu) tautelė, turinti apie milijoną narių.

Kikijų tautelė jau nuo senai jaučia neapykantą baltiesiems, ypač britams, nes jie užvaldė jų turėtas žemes. Šio šimtmečio pradžioje europiečiai supirko žemes iš Kikijų tautelės gyventojų, sudarydami savo nuosavus stambius ūkius. Buvę žemių savininkai buvo priversti eiti į naujų žemės savininkų ūkius prašyti darbo, kad išmaitinti savo šeimas. Tokiu būdu tikrieji krašto šeimininkai pasidarė baltųjų tarnais. Juodieji žemių savininkai perleisdami baltiesiems savo žemes faktinai buvo įsitikinę, kad jie perleidžia nuomos teisėmis ir kad žemių savininkais lieka jie patys. Žodžiu, juodieji jaučiasi baltųjų apgauti ir tas ypač didina jų neapykantą.

Ši neapykanta diena iš dienos vis didėja, nes dėl baltųjų atneštos civilizacijos greitai padidėjo gyventojų skaičius, sudaras jau net rimtų išmaitinimo problemų.

Kikijų tautelė yra ūkininkai ir trokšta turėti žemės, kuri priklausytų jų šeimoms. Tačiau šią žemę valdo baltieji ir jie priversti už mažą atlyginimą tarnauti šiems nekenčiamiems atėjūnams.

Šią Kikijų tautelės sunkią padėtį kaip tik panaudojo komunistų agentai, 1948 metais organizuodami Mau Mau sąjūdį.

Mau Mau yra teroristinė organizacija turinti tikslą išvyti baltuosius iš Afrikos. Manoma, kad ši organizacija šiuo metu turi apie du šimtus tūkstančių narių, ir sudaro nemažų sunkumų ne tik britams, bet jos teroristinė veikla gali pasireikšti ir kaimyninėse teritorijose. Daugiausia šios organizacijos narių yra Kikijų tautelėj, todėl ir britų policinės priemonės čia daugiausia ir taikomos. Nors Mau Mau organizacijos vadai, kai Jomo Kenyatta, yra suimti, bet pradėtas teroras prieš baltuosius nėra sumažėjęs: baltieji žudomi, deginami jų ūkiai ir terorizuojami juodieji bendradarbiaują su baltaisiais.

„Slaptoji britų policija turi aiškių įrodymų, kad Mau Mau sąjūdis, paskutiniu laiku įgavęs revoliucinio pobūdžio, yra labai gerai organizuotas ir remiamas Etijopijos komunistų agentų, infiltruotų į Kenijos kraštą", neseniai rašė DAILY MAIL korespondentas iš Kenijos sostinės Nairobi.

Yra žinoma, kad rusu misija Abesinijos sostinėje Addis Abeba verbuoja juodukus iš Kenijos krašto, juos perskrininguotus siunčia į italų Somaliją, kur komunistų partija veikia viešai nevaržoma. Čia yra speciali mokykla, kurioje yra rengiami komunistų „misionieriai". Po apmokymo šie juodukai kaip įsitikinę komunistai grįžta atgal į Keniją.

Komunistų agentams susiekimas tarp Kenijos krašto ir Abesinijos bei Somalijos faktinai beveik nieko nekliudomas, nes pasienis tarp šių kraštų yra 1200 mylių ilgio. Pasienio policija yra nepajėgi sieną saugoti, ypač šiuo metu kai šios policijos skaičius sumažintas, nes dalis jos yra įtraukta į tiesioginę kovą su Mau Mau organizaciją.

Jau senai žinoma, kad rusų misija Abesinijoje yra Maskvos pagrindinis raktas subversinei ir destruktyvinei veiklai Rytų Afrikoje.

Rusų misija Abesinijos sostinėje Addis Abeba susideda iš ambasados ir rusų ligoninės, įkurtos caristiniais laikais, bet šiuo metu esančios komunistų kontrolėje. Tai yra vienintėlė šios rūšies institucija visoje Afrikoje.

Ambasada turi 12 tarnautojų ir ligoninės personalą sudaro 14 žmonių. Rusų ambasadorius Vasilijus Arsenovičius Ribakovas vietos diplomatų yra laikomas kaip ambasados iškaba. Yra žinoma, kad šis ambasadorius visus įsakymus gauna iš savo šoferio, kuris yra faktinasis šios ambasados valdytojas. Taip pat yra žinoma, kad ambasada priklauso ligoninei, nes pastebėta, kad sovietų diplomatinius siuntinius iš vietinio aerodromo ambasados šoferis veža tiesiog į ligoninę, kurioje paprastai tokiu atvejų tuojau įvyksta konferencijos.

Iki praeitų metų rugsėjo mėn. vidurio ligoninės valdytojas buvo N. Kaskmenskis. Maskva jį atšaukė kaip tik tuo momentu, kai Mau Mau pradėjo savo numatytus teroro veiksmus. Tačiau yra duomenų rodančių, kad tikrasis ligoninės šeimininkas buvo ne Kasmenskis, bet buvo ir liko graži moteris, smegenų specialistė.

Buvusių pacientų parodymai nepalieka jokio abejojimo dėl tvirtinimo, kad ligoninės tikrasis uždavinys būti tyrimo, išaiškinimo ir surinkimo centru juodosios rasės žmonėms, tikslu juos paruošti komunistų agentais subversiniam darbui Rytų Afrikoje.

Pacientas patekęs į ligoninę pirmoje stadijoje yra stebimas. Jei stebėtojai susidaro palankų įspūdį ir pripažįsta ligonį tinkamu paruošti jį komunistų agentu, jis yra perkeliamas į specialų skyrių, kuriame supažindinamas su komunizmu.

Pirmiausia bandoma sukelti paciento viduje pasitikėjimą sovietais bei komunistais. Jei toks juodukas sutinka dirbti komunistų naudai, tai apleidžiant ligoninę jis gauna pinigų ir išsiunčiamas į Mogadishu miestą, italų Somalijoje. Čia komunistų veikėjai, veikiantieji pogrindvje, viešumoje gyvena kaip amerikiečių pirkliai.

Nedaug yra žinoma apie lavininimo ir auklėjimo sistemą. Britams valdant Somaliją iki 1950 metų komunistų būstinė Magadishu mieste buvo centrinės rinkos viename pastate. Tuo metu komunistų vadas buvo žinomas slaptajai policijai kaip britams draugiškai nusiteikęs idealistas. Bet policijai taip pat buvo žinoma, kad su juo dirbo keletas asmenų, kurie buvo labai pavojingi viešąjai tvarkai.

Vienas iš minėtų įtartinų asmenų, vardu Giovanni, buvo dažnai matomas įvairiose pietų Abesinijos vietovėse, prie pat Kenijos sienos. Per šias vietoves komunistai siunčia savo paruoštus agentus, atvežtus iš Somalijos į Abesinniją, į Kenijos kraštą. Šie juodieji agentai greitai įsijungia į vietinių tautelių gyvenimą ir kaip misionieriai skelbia naują komunizmo religiją, stengdamiesi pirmoje eilėje kurstyti neapykantą prieš baltuosius.

Ir jiems sekasi. Kai juodukas skelbia juodukams apie būsimą komunizmo santvarkoje žemiškąjį rojų, kai konkrečiais pavyzdžiais pavaizduoja jų vargo ir skurdo priežastis, pirštu parodydamas baltuosius kaip kaltininkus, tai kiekvieno juoduko širdyje nejučiomis kyla neapykanta prieš baltąjį viešpatį ir jis be jokio svarstymo įsijungia į komunistų organizuojamą Mau Mau sąjudį. Tik krikščionių tikėjimo pasekėjai skeptiškai žiūri į šį judėjimą ir nuo jo šalinasi. Jų atžvilgiu komunistų agentai naudoja terorą, prievartą priversdami atlikti nustatytas į Mau Mau įstojimo apeigas ir tuo pasidaryti aktyviais teroristinės organizacijos nariais. Tačiau šis išprievartavimas komunistams neatnešė naudos, bet davė daugiau žalos. Išprievartauti juodukai tuojau painformavo valdžios organus, kurie pagal šias informacijas sekė minėtos organizacijos veiklą ir pasireiškus terorui staigiais smūgiais bando pokirsti Mau Mau organizacijos veiklą. Vietinė valdžia vartoja net ir perdaug žiaurias priemones, kaip gyventojų iš vienos į kitą vietą perkėlimą, turto konfiskavimą ir pan. Šiuo atveju visuomet nukenčia daugiau nekalteji negu kaltieji. Komunistai tiktai džiaugiasi, kad valdžia tokias premones naudoja, nes juo daugiau nepatenkintų, tuo daugiau atsiranda jų pasekėjų. Ir britų politikai dėl šių naudojamų priemonių nėra vieningi ir parlamente dabartinis kolonijų ministeris susilaukia labai rimtų priekaištų.

Nors Kenijos valdžios organai stengiasi policinėmis priemonėmis pakirsti Mau Mau veiklos šaknis, tačiau ši organizacija savo veiklą ne tik nesustabdo, bet stengiasi išplėsti į kaimynines teritorijas. Viena aišku, kad policinės priemonės žmonių laisvės troškimo nesunaikins, lygiai kaip negalima sulaikyti upės bėgimo, nors ji ir bėgtų pamažu.

Taigi, raudonasis voras savo baisų mirties tinklą pina ir Afrikos gyventojams, kurie siekdami laisvės ir nepriklausomybės nejučiomis dedasi raudonųjų vergų pančius.

J. Varanavičius

„TĖVELIS" NUTARĖ APSIVALYTI ...

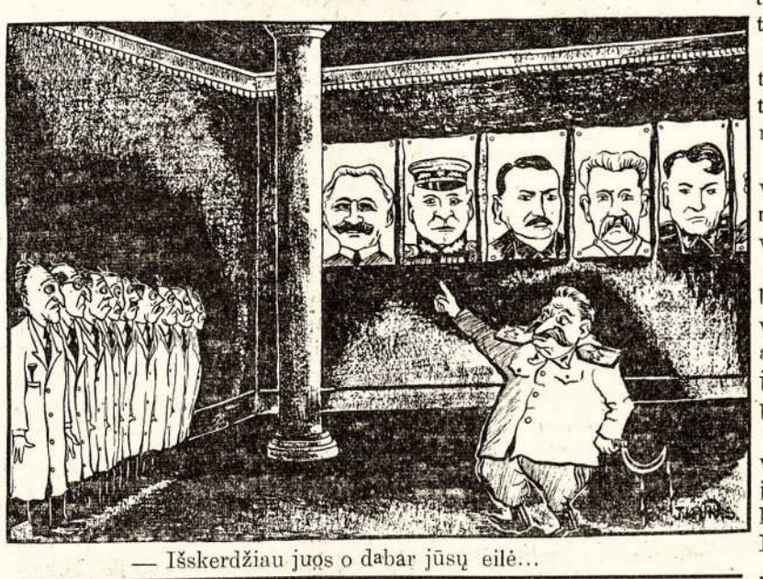

— Išskerdžiau juos o dabar jūsų eilė...

(atkelta iš psl. 1)

sime jėga primesti joms savo politinių ar ekonominių institucijų.

5. Realiai vertindami savo laisvųjų draugų reikalus ir išteklius, mes stenksimės padėti jiems atsiekti vidujinio saugumo ir gerbūvio. Kartu tikimės, kad jie pagal savo išteklius prisiims teisingą dalį naštos kovoje už laisvę.

6. Pripažindami ekonominį sveikumą neatskiriamą dalimi karinio stiprumo ir pasaulinės taikos, mes visur skatinsime ir savo krašte praktikuosime politiką, kuri remia produkciją ir pelningą darbą, nes vieno žmogaus pasaulyje nuskurdimas sudaro pavojų kitų žmonių gerovei.

7. Įvertindami faktą, kad karinis saugumas, ekonominiai reikalai ir politinė išmintis siūlo regionalinius laisvų žmonių susigrupavimus, mes tikimės Jungtinių Tautų Organizacijos rėmuose skatinti tokius susigrupavimus visame pasaulyje. Jų pobūdis keisis pagal problemas ir sritis.

Amerikos žemyne mes jungiamės su visais savo kaimynais norėdami sukurti bendruomenę, vadovaujamą bendrų tikslų ir pagrįstą brolišku tarpusavio pasitikėjimu.

8. Sutikdami, kad laisvės gyvimas, kaip ir pati laisvė yra nedaloma, mes laikome visus kontinentus ir žmones venodai reikalingus ir garbingus. Mes atmetame prielaidas, kad viena ar kita rasė, viena ar kita tauta yra bet kuriuo požiūriu žemesnė ar augštesnė.

9. Respektuodami Jungtines Tautas, kaip gyvąjį ženklą visu tautų vilties į taiką, mes stengsimės jas padaryti ne vien tik simboliu, bet efektyvia jėga. Ir savo pastangose dėl grbingos taikos mes nedarysime kompromisų, niekada nepavargsime jos siekdami, niekada nenustosime jos siekę.

Mes tikimės, kad pagal tuos principus būsime atpažinti visų žmonių.

ĮVYKIŲ SANTRAUKA

Svarbiausiu šios savaitės įvykiu be abejo tenka laikyti naujo JAV prezidento prisaikdinimą. Mes gėrimės tuo tikrai pavyzdingu amerikiečių demokratiškumu ir gal ne vienam lietuviui atrodys keisti Trumano paskutinėje kalboje pasakyti žodžiai: „Aš pažadu savo nekvalifikuotą paramą naujam prezidentui ir kviečiu visus amerikiečius padaryti tą patį". Tai pasakyta asmeniui, kuris yra kaltas dėl Trumano partijos pralaimėjimo. Šio fakto mūsų partiniai veikėjai neturėtų išleisti iš akių ir savo veikloje jį visada prisiminti. Partija turi tarnauti valstybei, o ne valstybė partijai, laisvo žmogaus sveikas protas turi formuoti doktriną, o ne doktrina žmogų.

Tačiau tai tik prabėgomis. Mum šiuo metu rūpi svarbesnis dalykas. Tai naujai paskelbti prez. Eisenhoverio devyni punktai. Mes jais domimės, kaip ir visi kiti laisvojo, o gal dar daugiau nelaisvojo pasaulio kraštai. Mums rūpi labiau kaip laisvę turintiems, nes čia glūdi didžiausia dalis mūsų vilčių.

Pažvelgę į praeitį, pamatysime, kad punktai amerikiečių politikoje augo skaičiumi.

Prez. Vilsonas paskelbė vieną: tautų laisvo apssprendimo teisę ir to pasėkoje Lietuva atgavo laisvę.

Roosevelto — Trumano sindikatas paskelbė keturias laisves, bet lietuviu tauta neturėjo laimės jomis naudotis.

Dabar Eisenhoveris ateina su devyniomis dogmomis, bet atydus jų nagrinėjimas dar nežadina mums vilčių į greitą išsilaisvinimą.

Nežiūrint to džiaugiamės su visu laisvuoju pasauliu, kad nauji JAV valstybinio laivo vairuotojai turi aiškų žvilgsnį ir jau darbo pradžioje numato tuos debesis ir rūkus, per kuriuos jiems teks plaukti.

Tikime kartu su prez. Eisenhoveriu, kad karas nėra pati geriausioji priemonė tautų tarpusavio santykiams reguliuoti.

Patys praktiškai patyrėme, kad „belaisvio grandinės sunkesnės, už kareivio kuprinę".

Žinome, kad šiame neramiame pasaulyje JAV yra vienintėlė stiprybės sala, į kurią stengiasi patekti teroro sudaužytų laivų keleiviai.

Džiaugiamės, kad iš ten mums negrąsinama primesti vienokį ar kitokį gyvenimo būdą, o už vis labiau kad žadama parama norintiems laisvai gyventi.

Tačiau pati didžiausioji mūsų viltis glūdi lūkestyje, kad JAV nesutiks dalinti pasaulį į laisvąjį ir nelaisvąjį, kad valstybės nebus vertinamos pagal savo dydį ar armijų galią, bet pagalįų piliečių individualųjį įnašą pasaulio gerovei, pagal jų pastangas kovoti už žmogaus išlaisvinimą.

Jo priesaikos proga mes linkime naujam prezidentui savo prezidentavimą apvainikuoti pavergtų tautų išlaisvintojo garbe.

* * *

JAV vyriausybės pasikeitimas savo svarbumu nustelbė daugelį įvykių, kurie kitu metu būtų buvę dienos temomis. Tokiu įvykiu tenka laikyti nacių areštą Vakarų Vokietijoje.

Pasiklausius įvairių komentarų ir atskingų valstybės vyrų pareiškimų, kažkodėl prisimena anie 1933-34 metai, kai nacizmas Vokietijoje pradėjo skleisti savo pirmuosius diegus. Mažutė Lietuva buvo pirmoji, kuri aktyviai pasipriešino nacių užmačioms ir, nežiūrėdama ekonominių sunkumų, kuriuos jai sudarė Vokietijos blokada, ėjo teisingumo keliu ir teisė Sassą, Neumaną ir Co. Tada vokiečių spauda, nežiūrint partinių skirtumų buvo vieningai prieš Lietuvą. Vakarų Europos spauda juokėsi iš lietuvių perdėto jautrumo, o kaikurie net kaltino nesilaikymu „demokratinių" principų. Po kelių metų, deja, už tai atgailėjo.

Ir dabar nestebėtina, kad Adenaueriui savi marškiniai yra arčiau kūno, bet bijomės, kad trumparegiškumas nenuvestų jo paties į... duobę, kurią jam labai uoliai kasa ir naciai ir komunistai.

L. Dalius

MOTERYS BRITŲ PRAMONĖJE

Statistikos duomenimis D. Britanijos pramonėje dirba septyni milijonai moterų, t. y., viena trečioji dalis dirbančiųjų. Jos dirba įvairioje pramonėje, nereikalaujančioje stipraus fizinio darbo. Didžiaja dali dirbančiųjų moterų sudaro netekėjusios. Tik viena iš keturių naujai ištekėjusių dirba. Tačiau moterys, sulaukusios 40 — 44 m. amžiaus, vėl grįžta darban, kadangi jų vaikai yra tokio amžiaus, kurie lanko mokyklas ir nebereikalingi nuolatinės motinų priežiūros. Dalis vedusiųjų moterų dirba dalinį dienos darbą, taip vad. part time.

Šiuo metu britų pramonėje yra 250.000 moterims laisvų vietų. Numatoma, kad ateinančiais metais reikės papildomai pusės milijono moterų lengvajai krašto pramonei.

25000 HP SPRAUSMINIS VARIKLIS

Westinghouse Elektric Bendrovė pagamino lėktuvinį sprausminį variklį, kuris išvystė 25000 HP, prie dabartinių lėktuvų greičio. Variklis yra 25 pėdų ilgio ir 40 colių skersmens. Toks vienas variklis yra du su puse kartu galingesnis, negu visi keturi varikliai įtaisyti lėktuve „B-29 Superfortress", bet sveria tik 3500 svarų, t.y. mažiau negu vienas iš tų keturių variklių. Naujame variklyje panaudotas įrengimas kuris pašildo išeinančias iš turbinos dujas, prieš joms išsiveržiant į orą.

SKELBIMAI

31 d. baigiasi sausio mėnuo, bet tą dieną 7 val. vakaro LIETUVIŲ NAMUOSE, 43, Holland Park. prasideda

SPAUDOS BALIUS

kuris baigsis tik vasario mėn.

Jei sausio mėnesį neturėjai laimės, ateik į spaudos balių. Visi orakulai rodo, kad čia galėsi laimėti antį ir skaidrioje lietuviškoje nuotaikoje praleisti vakarą.

Gimusiems ožio rago ženkle garantuotas pasisekimas meilėje.

Baliaus programoje:

a) Koncertas. Dalyvauja p-lė Liustikaitė, p.p. Povilavičius ir Mamaitis

b) Loterija. Daug vertingų laimėjimų tarp jų spaudos antis

c) Daug netikėtumų, apie kurios bus kalbama po baliaus.

Ypač kviečiami atvykti nekviestieji.

Suaugusiems įėjimas 4 šilingai.

JEI GAISRAS ...

šaukite ugniagesius, jei norite lietuviškos spaudos, parašykite DBLS spaudos platintojai

DAINORAI DAUNORAITEI

49 Thornton Ave. London, W.4.

Kiekvieną knygą ir kiekvieną laikraštį gali užsakyti.

REDAKCIJOS paaiškinimas.

Daugelis mūsų skaitytojų siųsdami prenumeratos pinigus adresuoja laiškus BL redaktoriui. Tokiu būdu laiškai patenka ne ten kur reikia. Prašome Redakcijai siųsti tik laikraščiui skiriamą medžiaga. Visa kita turi būti adresuojama BL Administracijai 43, Holland Pk. London. W. 11.

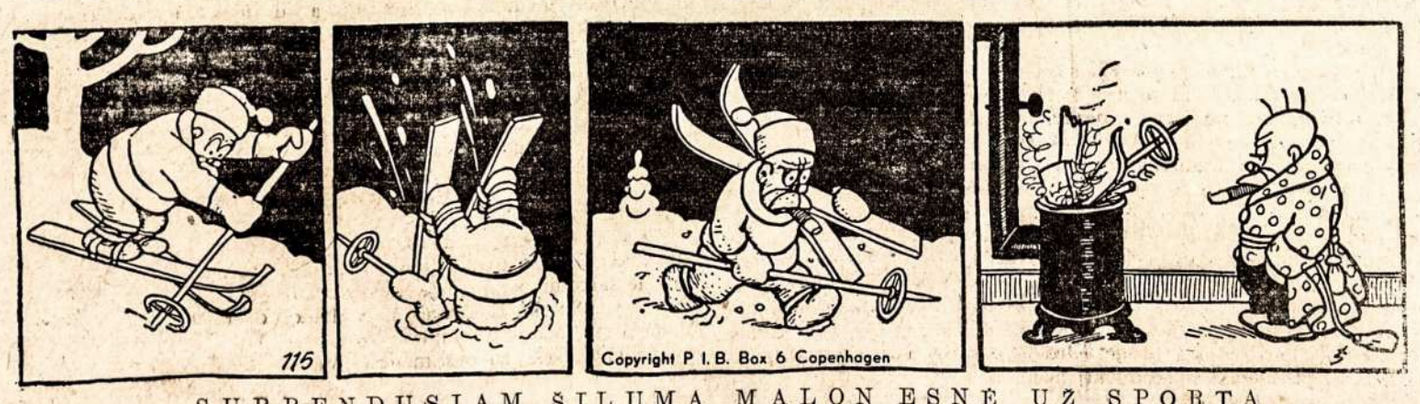

SUBRENDUSIAM ŠILUMA MALON ESNĖ UŽ SPORTĄ

Britanijos LIETUVIS
EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

THE LITHUANIAN WEEKLY

Leidzia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuviu Bendruomenemis, kurias atstovauja: Pr. Zunde — Vokietija, J. Masiulis — Prancuzija, J. Dedinas — Belgija, J. Stonkus — Sveicarija, J. Lingis — Svedija, S. Lozoraitis (jun.) — Italija, A. Galkus — Olandija, S. Slesinskas — Danija ir A. Glionertas — Austrija.

Red. **Br. Daunoras.** Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11. Telf. PARk 9699.

Redakcija rastus taiso ir trumpina savo nuoziura.

Prenumeratos kaina: metams — 35 sl., 6 men. — 20 sl., 3 men. — 12 sl. Uzsienyje metams — 6 doleriai.

Skelbimai: spaudos eilute arba jos vieta — 1 sl.

Adreso pakeitimas — 1 sl. Paskiras numeris — 1 sl.

Spausdina NIDOS spaustuve, 3, Southern Row, London, W.10

Printed by Lithuanian House, Ltd., 43, Holland Park, London, W.11.